N°. 13. Vrijdag 13 Juni 1902. 2de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland *bij vooruitbetaling* . *f* 2.00
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 3.00
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.10
Men abonneert zich voor minstens zes maanden ingaande op den dag der eerste toezending **f 1.–**

Prijs der advertentiën.

Per regel . . . . *f* 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

REDACTIE: De 4de Commissie, aan welke de verspreiding van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië is opgedragen.

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie", en gezonden aan den Heer G. E. V. L. VAN ZUYLEN, *Voorzitter der Redactiecommissie*, **7a Heerengracht**, of den *Secretaris*, Mr. G. VAN SLOOTEN Azn., **43 Conradkade**, beiden Den Haag.

Voor de Administratie en Advertentiën wende men zich tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG" **Haagpoort 4**, Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Om lid te worden, kan men zich mondeling of schriftelijk op het bureau der Vereeniging Heerengracht 4 te 's-Gravenhage aanmelden.

Het lidmaatschap kost als minimum-contributie f 1.50 voor het Binnenland en f 2.50 voor het Buitenland, om tevens franco en kosteloos dit weekblad te ontvangen.

Inhoud van dit nummer.

Voor den noodlijdenden Javaan.

werd in de afgeloopen week door ons ontvangen:

Van eene te Wageningen door onze correspondente gehouden collecte	*f* 185.60
Van den Zendingskrans Tryfena	„ 25.—
Van mr. A. E., als tweede vervolg op een courant-artikel	„ 25.—
Van de inzameling te Enschede nog	„ 6.20
Van N. v. K., met dank aan den heer Otto Knaap voor den noodlijdenden Javaan	„ 25.—
Van P. Q. R. te Leiden	„ 10.—
Van B. te Meerkerk	„ 10.—
Van het comité te Velp:	
Dames I en S d. l. F. S.	„ 5.—
C. B.	„ 5.—
Dames N. N.	„ 5 —
Mej. M. G.	„ 1.—
id. M. B.	„ 1.—
id. D.	„ 3.—
Jongenheer F	„ 1.—
M. en C.	„ 2.—
Dames v. M.	„ 2.50
Mr. A. H. B.	„ 25. —
Mr. C. A. M.	„ 1.—
Van den penningmeester der afdeeling Nijmegen	„ 11.—
Van J. A. J. uit Delft, die weet, dat de nood nog groot is	„ 10.—
Te samen	*f* 359.30
Op 6 Juni bleef in kas	„ 149.69
Totaal	*f* 508.99

Mededeelingen.

I. Van het Hoofdbestuur:

Op Maandag 9 Juni des n. m. ten 2 ure werd in ons lokaal *Heerengracht 4* de Buitengewone Algemeene Vergadering gehouden, die opgeroepen was voor de door ons voorgestelde wijziging der statuten.

Het in Art· XII en XI der bestaande statuten voorgeschreven getal van ²/₃ der donateurs en leden van de Vereeniging was echter niet tegenwoordig, zoodat in opvolging der genoemde statuten werd besloten op nieuw eene vergadering samen te roepen op Maandag 23 Juni op hetzelfde uur, die dan met de Jaarlijksche Algemeene Vergadering der Vereeniging zal kunnen samenvallen. Hieronder volgt daartoe de oproeping:

Vereeniging „OOST en WEST".

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING

op MAANDAG 23 JUNI, namiddag 2 uur, in het Gebouw der Christelijke Vereeniging voor Jonge Mannen **Prinsegracht 4.**

AGENDA:

1°. Verslag der werkzaamheden van het Hoofdbestuur en van den toestand der Vereeniging.
2°. Rekening en verantwoording van den Penningmeester.
3°. Voorstel van het Hoofdbestuur tot het brengen van eenige wijzigingen in de Statuten der Vereeniging, waarvan het concept werd afgedrukt in 't K. W. van 29 Mei jl. N°. 11.
4°. Voorstellen der Afdeelingen Arnhem en Utrecht, afgedrukt in het K. W. N°. 13 van Donderdag 11 Juni.
5°. Rapport en voorstel betreffende het Koloniaal Weekblad.
6°. Rapport en voorstel omtrent de localiteit der Vereeniging Heerengracht 4.
7°. Rondvraag en sluiting.

Namens het Hoofdbestuur,

Het Dagelijksch Bestuur.

Voortaan geschiedt de convocatie tot alle Vergaderingen alleen door het Koloniaal Weekblad.

De voorstellen bedoeld *sub 4* van bovenstaande agenda laten wij hieronder volgen:

I. *Afdeeling Arnhem.*

Onderstaande tien leden der Vereeniging „Oost en West" gebruik makende van het bepaalde bij art. 17 al. 2 van het Huishoudelijk reglement der Vereeniging stellen voor om in de eerstvolgende algemeene vergadering bedoeld bij art. X der statuten:

1°. de vraag te behandelen, of het niet in 't belang der Vereeniging zou zijn om terug te komen op het beslotene in de algemeene vergadering van 18 Mei 1901, wat betreft het in 't leven roepen der Centrale Commissie van Opvoeding en Onderwijs;

2°. voor 't geval vraag 1 ontkennend wordt beantwoord, duidelijk aan te geven door wie die Commissie wordt benoemd, ontslagen en aangevuld.

Arnhem, 26 Maart 1902.

(*Volgen tien handteekeningen*).

Memorie van Toelichting.

Tegen het vervangen der tot de afdeeling 's Gravenhage beperkte commissie door eene centrale, wier werkkring zich over het geheele land uitstrekt, werd in de algemeene vergadering van 18 Mei 1901 namens de afd. Arnhem bezwaar ingebracht en zulks om reden bij die vervanging afbreuk zou worden gedaan aan de zelfstandigheid der afdeelingen, wanneer deze, voor een zeker onderdeel harer taak, werden gedegradeerd tot onderdeelen der Centrale commissie, of het aantal aan de bepalingen vreemde elementen, behalve met de Centrale Commissie, nog zou worden uitgebreid door het in het leven roepen van afdeelingscommissiën, feitelijk buiten de afdeelingsbesturen staande.

De meening, dat de plaats gehad hebbende verandering niet kan gezegd worden eene verbetering te zijn, is onverzwakt gebleven.

Wij gelooven, dat de vroegere toestand, toen elke afd., voor zooveel haar ressort aangaat, te zorgen had voor „Raadgeving en toezicht" wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor opvoeding en onderwijs uit Indië naar Europa wil zenden (art. IV 2e Statuten) de meest zuivere en de meest gewenschte is, waardoor aan alle vermoedens, als zouden bij het onderdak brengen van kinderen niet steeds alleen en uitsluitend het belang dier kinderen en van hunne ouders op den voorgrond staan, den kop zou worden ingedrukt.

Het is een feit, dat meerdere buiten den Haag gevestigde leden onzer vereeniging zich als lid hebben laten inschrijven in de hoop in aanmerking te komen voor de verzorging van voor hunne opvoeding naar Europa gezonden kinderen, waaronder leden, die in alle opzichten voor deze gewichtige taak geschikt zijn, en zich verwonderd afvragen, hoe het komt, dat er verscheiden kinderen in den Haag plaatsing vinden, terwijl die stad toch in vele opzichten bij ettelijke andere steden van ons land achterstaat.

Dergelijke vermoedens in hoe vage bewoordingen ook geuit, doen zeker geen goed aan het edele streven onzer vereeniging.

Voor het geval, dat de Centrale Commissid gehandhaafd blijft, zal het toch noodig zijn, duidelijk aan te geven, wie hare leden benoemt en ontslaat. Er zijn gevallen denkbaar, waarin het wenschelijk is, om in de samenstelling der Commissie verandering te brengen, daaruit zekere personen te verwijderen. Zulks kan naar het voorkomt, thans niet geschieden.

Commissiën tot uitvoering van 1, 3 en 4 van art. IV der Statuten (het ontslag is ook hier niet geregeld) door de afdeelingsbesturen, die tot uitvoering van 5, 6, 7 van gemeld att. IV door het hoofdbestuur (ad ontslag als boven), maar nergens is bepaald, wie de Centrale Commissie (n°. 2 art. IV) benoemt en ontslaat.

Het hoofdbestuur schijnt daarvoor te moeten worden aangewezen.

Deze zaak komt ons *urgent* voor en kan moeilijk wachten op eene eventuëele herziening der voorschriften.

Arnhem, 26 Maart 1902.

Dezelfden.

II. *Utrecht en omstreken.*

Opgave ingevolge art. 10 sub *d* van het Huish. reglement der Vereeniging „Oost en West."

a. Wordt voorgesteld de artikelen *17* en *18* van het huish. regl. zoodanig te wijzigen dat de algemeene vergaderingen der vereeniging ook in andere plaatsen waar afdeelingen gevestigd zijn, moeten plaats hebben en zulks om de vereeniging meer algemeen bekend te maken.

(Voorstel van den Heer *C. U. L. Baelde* Off. v. Gez. 1e kl. O.-I. L. in de bestuursvergadering van 7 Febr. welk voorstel door het bestuur overgenomen in de alg. vergadering van 22 Maart jl. is goedgekeurd).

b. Wordt voorgesteld dat het Hoofdbestuur zijn tusschenkomst zal verleenen tot het verkrijgen van adressen van sprekers(sters) c. q. met vermelding van verlangd honorarium en zulks om de afdeeling in de gelegenheid te stellen tijdig voor een volgend seizoen een programma van lezingen op te maken.

(Voorstel van den heer *D. F. Romein* in de bestuursvergadering van 7 Febr. j.l., welk voorstel door het bestuur overgenomen, in de alg. vergadering van 22 Maart jl., is goedgekeurd).

Toelichting op sub *b*. De moeilijkheden verbonden aan 't in kennis komen met goede sprekers (spreeksters) waren oorzaak dat door de afd. Utrecht nog zoo goed als niets op dit gebied is kunnen worden verricht, daar er ook onder hare leden zeer weinigen worden aangetroffen die in de gelegenheid zijn iets ten deze te presteeren (populaire voordrachten e. d.) Zij die wat kennis door feiten op Ind. gebied aangaat met recht op zouden kunnen treden, zijn door drukke bezigheden hiertoe meestal niet instaat.

Prestige.

Toen eenigen tijd geleden in het Indisch Genootschap de verbetering der Inlandsche rechtbanken in Oost-Indië aan de orde was en een der leden daarbij de opmerking maakte, dat de berechting eener zaak, waarin een Europeaan was betrokken, door eene Inlandsche rechtbank, schade zou doen aan ons „Prestige" hebben wij met den inleider van dien avond ingestemd, dat met dit woord prestige soms erg wordt gesold en dat het werkelijke zedelijk overwicht, dat wij als een meer ontwikkeld volk, thans nog over de inlander hebben op degelijker grondslagen moet berusten dan die men meestal bij de prestige-quaestie ziet en hoort vooropzetten.

Een voorbeeld daarvan hebben wij thans weder gevonden in een door X uit Bandoeng ingezonden stuk in het Bataviasch Nieuwsblad van 1 Mei j.l. Wij laten dat stuk in zijn geheel hier volgen:

> In de *Preangerbode* van j.l. Vrijdag en Zaterdag werd een geval besproken dat hier eenige dagen geleden plaats had en het grootste deel der europeesche bevolking ten zeerste gegriefd heeft; waarop voorts de bijzondere aandacht der europeesche ambtenaren wien het voornamelijk aangaat niet alléén, maar ook der Regeering niet genoegzaam kan worden gevestigd.
>
> Een meisje van europeesch bloed, dochter van een onlangs hier overleden gegageerd adjudant-onderoffisier, voor wiens nagelaten familie kort te voren een vrij belangrijke inschrijving plaats had, ja zelfs een concert gegeven werd, waarbij o.a. mejuffrovw Willy Arendts haar zeer gewaardeerde medewerking verleende en waarvan de opbrengst bedoelde familie ten goede kwam, is dezer dagen in de misigit te Bandoeng met de meeste openbaarheid en ten aanschouwe van honderden inlanders in het huwelijk getreden met een inlander.
>
> Die inlander is de-assitent wedana der korta-Bandoeng, en de missigit staat in de onmiddellijke nabijheid, ja, tusschen de woningen van den gewestelijken secretaris en den regent van Bandoeng; het huwelijk had plaats op den dag.
>
> Is de vraag niet gewettigd: Had de regent die van het voorgenomen huwelijk op de hoogte moet zijn geweest, den hem ondergeschikten inlandschen ambtenaar niet onder het oog dienen te brengen dat deze, in zijn eigen belang, maar ook in het belang van ons toch reeds zoo laag bij den grond hangend prestige, van zijn voornemen behoorde af te zien?
>
> De europeesche ambtenaren schijnen eerst kennis van de zaak genomen te hebben toen het huwelijk gesloten was.

FEUILLETON.

Een doodenfeest op Sigata.

Zij, die gedurende hun verblijf in Oost-Indië een tijd lang te *Padang*, op de westkust van Sumatra hebben gewoond zullen zich nog wel herinneren, hoe een sterfgeval onder de Niassers in hunne nabijheid soms weken lang de buurt in rep en roer houdt.

Wij dachten daaraan, toen wij in de nummers van 23 en 30 Mei jl. van de *Nederlandsche Zendingsbode* eene beschrijving lazen van een „dooden feest" op *Sigata*, eene plaats op den Batoe-eilanden, die in de Indische zee op niet verren afstand van het eiland Nias liggen en waar zeden en gewoonten nagenoeg geheel met die der Niassers overeenstemmen.

Het verhaal is genomen uit eene beschrijving door den zendeling Landwehr; wij nemen het in zijn geheel uit den *zendingbode* over:

De vrouw van het opperhoofd Farono was slechts korten tijd, doch ernstig ziek, en dewijl er maar weinig uitzicht op genezing bestond, werden reeds bijtijds allerlei voorbereidingen voor haar overlijden getroffen, als b. v. het bezorgen van een doodkist en het smeden van gouden lijktooisels. Naar getuigenis van Farono hinderde haar dit niet, integendeel zij verblijdde zich bij het vernemen dat er al voorbereidingen voor haar einde getroffen werden.

Spoedig daarna overleed de zieke. Zoodra dit gebeurd was, dreunde een klein kanonschot over het stille eiland heen om te verkondigen, dat de vrouw van Farono niet meer tot de levenden behoorde. Deze tijding bracht een „algemeene vreugde" te weeg, want nu zou er een lange reeks feesten met allerlei afwisseling volgen. De bedienden van Landwehr werden door bedoeld bericht „als geëlectriseerd". De kindermeid vroeg nog op denzelfden dag haar ontslag. De twee jongens hielden nog een paar dagen vol, maar toen vroegen ook zij, onder het voorwendsel, dat hunne hulp thans zeer in het dorp gewenscht werd, een tijdelijk ontslag.

In haar stervensuur had men de lijderes het voor haar bestemde goudtooisel aangedaan, en nadat zij den laatsten adem had uitgeblazen, haar op een stoel op het dorpsplein rondgedragen en daarna weder naar en in huis gebracht. Hier nu zijn de afgodsbeelden, d. w. z de uit hout gesneden figuren der voorouders met doeken omhangen, want zij mogen niet zien, dat er een doode in huis is. De overledene wordt alsnu gewasschen, op nieuw gekleed; hoofd, hals, borst en armen worden met goud versierd en aldus opgetooid wordt het lijk voor de bloedverwanten en de bewoners van het dorp tentoongesteld.

Tot zoover heeft de beschrijving van L. betrekking op een bijzonder geval, op het feest bij of na het overlijden van de vrouw van Farono. Doch daarna krijgt zij nu en dan een meer algemeen karakter, waaruit wij zooveel doenlijk het essentiëele zullen afzonderen en mededeelen.

De versiering van den (der) overledene richt zich naar den smaak van de rouwdragenden en naar den stand waartoe de overledene behoorde. Was deze iemand, die geld had, dan wordt hem (of haar) wel eens de oogen en mond met goudpapier bedekt, maar het voornaamste is, dat het lijk een wolachtig, *geel* kleed aankrijgt. Deze zoo zeer beminde kleur geeft dadelijk te kennen, dat de eigenaar iemand van aanzien en rijkdom is. Ook geeft men den doode gaarne een stuk goud in de hand, opdat zijn ziel in de benedenwereld niet als een arme moge aankomen, die dadelijk met nood te kampen heeft. Is alles tot zoover klaar en de doode gekist, dan zijn reeds verscheidene vrouwen aanwezig om hare klaagliederen aan te heffen. Mannen komen bij het zingen der klaagliederen maar weinig te voorschijn, en zij, die komen, verdwijnen weer stillekens, omdat zij zich op deze plaats benauwd en overtollig gevoelen. Liever bespreken zij buiten, op de groote galerij, rookende, den loop der komende feestdagen. Er wordt bepaald, wie de bezoekers zal uitnoodigen, wie de lijfwacht heeft te houden, wie rijst en wie zwijnen moet halen, wie voor het koken ervan en wie voor het versieren van het dorpsplein te zorgen heeft, enz. Er bestaat in dit opzicht een vaste orde, volgens welke ieder bewoner van het betrokken dorp zijn werk krijgt aangewezen. Is de eerste beschouwing in het huis afgeloopen en weldra bezoek van buiten te verwachten, dan wordt den (de) overledene het goud afgenomen — meestal ook de bijzondere gave voor de benedenwereld — het deksel op de kist gespijkerd, en het lijk in het vergaderlokaal in het midden op het dorpsplein gebracht. Daar wordt de kist op steenen geplaatst, met het goud van den overledene behangen, hetwelk aan een aan het hoofdeinde geplaatste stang vastgeknoopt is, en met eene wacht van 2 of man voorzien.

En hiermee zijn dan de „plechtigste" dagen voorbij, doch niet de meest feestelijke, de rumoerigste en aangezien de Inlander vooral op uitbundigheid (*berameirameian*) gesteld is, volgen na die „plechtige" dagen, de meeste aantrekkelijkheden.

Het is nu de tijd, dat scharen van bezoekers komen opdagen. Zijn zulke gasten, soms in troepen van 60 tot 150 personen onderweg, dan kondigen zij hun komst gewoonlijk al uit de verte aan door „hoê, hee" te roepen. Voorop gaan de mannen met lans, zwaard en schild, gekleed in een donkere, roodgeborduurde jas; om de lendenen dragen zij een met allerlei bonte lapjes en streepjes getooiden gordel van boombast, en op het trotsche hoofd een helm van ijzer of, wanneer deze ontbreekt, een zwarte hoofddoek met gele, roode en witte versiersels; de beenen zijn onbekleed om bij het springen en dansen meer vrijheid te hebben. Achter de mannen volgen de vrouwen met kinderen. Deze hebben zich op haar mooist gekleed en zooveel mogelijk met goud behangen, want zulke gelegenheden zijn de voornaamste, waarbij zij zich naar hartelust in haar feestgewaad kunnen toonen. Zoodra de schaar het dorp bereikt, begint men binnen met trommelen: „Een, twee, drie, vier"; en dit herhaaldelijk, terwijl „drie" het sterkst en „vier" maar altijd zacht geslagen wordt. Hier tusschen klinkt plechtig en met regelmatige tusschenpoozen de diepe toon der „*aramba*", een groote koperen trom met een bepaald mooi, klokachtig geluid. Als de bezoekers het dorpsplein bereikt hebben, nemen de vrouwen in het loodsachtige vergaderlokaal, waarin het lijk is opgesteld, plaats en ontvangen als welkomstgroet den in sirih-bladeren klaargemaakten betel te kauwen. De mannen plaatsen zich intusschen in één of twee rijen voor genoemd gebouw. De aanvoerder of iemand, „die niet op den mond gevallen is", treedt voor en uit ongeveer op de volgende manier zijn condolcantie: „Ik betreur, dat gij (de naam mag niet genoemd worden) zijt heengegaan!" Hierop schreeuwen zijn makkers, hunne instemming betuigende, het bekende: hoê hee! terwijl zij afwisselend een knie omhoog heffen en regelmatig op en

Wat zal het bestuur thans in deze doen?

Eenige formaliteiten, voorgeschreven in de onlangs uitgewaardigde bepalingen betreffende gemengde huwelijken, zijn niet nageleefd, tengevolge waarvan de geestelijke, die het huwelijk voltrokken heeft, gerechtelijk zal moeten worden vervolgd en het huwelijk onwettig verklaard; maar daarmede is het schandaal niet uit de wereld.

Geschiedt zoo iets op de hoofdplaats der Preanger-Regentschappen en wel terwijl de resident en tal van andere hooge ambtenaren ter plaatse aanwezig waren, wat kan dan niet in het diepe binnenland verwacht worden!"

Gaarne geven wij toe, dat het niet schijnt te pleiten voor de gemakkelijkheid, waarmee de Indo-Europeesche vrouw in Indië een eigen bestaan vindt, hetzij gehuwd met een ras-genoot of wel ongehuwd, dat zij er toe besluit om één der vrouwen te worden van een Mahomedaan, hoewel het toch ook niet onmogelijk is, dat gevoelens van oprechte genegenheid haar tot dit huwelijk hebben doen besluiten. Maar wij zien volstrekt niet, wat ook dit weder met het „prestige" te maken heeft in een land, waar huwelijken van volbloed Europeesche mannen met Inlandsche vrouwen volstrekt geen groote uitzondering zijn.

Zeer zeker zijn wij het met X eens, dat het verzuimen der formaliteiten, voorgeschreven in de bepalingen betreffende gemengde huwelijken, tot eene gerechtelijke vervolging aanleiding zal kunnen geven, maar wij zien niet in, dat er eenig schandaal zou gelegen zijn in een wettig huwelijk tusschen een Inlandsch hoofd, een assistent wedana, en een vrouw van Europeesche afstamming, wanneer, zooals in dit geval, het huwelijk formeel is gesloten en met de meeste openbaarheid, een feit, dat door X, dunkt ons zeer ten onrechte, als eene verzwarende omstandigheid wordt aangehaald.

Wij weten zeer goed, dat de vormen, die zelfs door hooge Inlandsche ambtenaren ook tegenover jonge Europeesche ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur moeten worden in acht genomen, voor de Europeesche vrouw van den Inlandschen ambtenaar hinderlijk kunnen zijn, doch de vraag daargelaten, of ook die vorm van onderdanigheid wel steeds op grond van het *schijnprestige* zal gevorderd blijven, is dit naar onze meening eene zaak, welke alleen de vrouw aangaat, die zich met den Inlander in den echt laat verbinden.

Veel hinderlijker voor het *feitelijk prestige* tegenover den Inlander van hooge geboorte en positie, in een land, waar verschil in stand nog van zooveel beteekenis is, heeft het ons altijd toegeschenen, wanneer hooge Europeesche Bestuursambtenaren in vrijen band of wel wettig gehuwd waren met inlandsche vrouwen, niet alleen van zeer geringe afkomst, maar ook zonder eenige ontwikkeling of beschaving.

Wij hebben tegen een *ernstig prestige*, van den Europeaan tegenover den inlander zeer zeker geen bedenkingen, maar wij zoeken die niet in den waan van het overheerschende ras, dat de overheerschte zijn mindere is, maar in onze meerdere kennis, onze onkreukbare goede trouw, onze stipte plichtsbetrachting, onze humaniteit en wat dies meer zij!

WEEKOVERZICHT.

Nadat, als met een donderslag uit helderen hemel, de minister Bergansius met zijn verzoek om schorsing der beraadslagingen de Kamer geheel van haar stuk had gebracht, was er maar weinig attentie meer voor de belangrijke interpellatie over Soerabaja's havenwerken. Het gelukte dan ook niet aan den heer Fock met deze zaak een succes te scoren. Beter was de attentie van de Kamer voor de koloniale onderwerpen, die eenige dagen later aan de orde kwamen, toen de regeering weder met ijzeren hand de wederstrevende en eigenzinnige kamerleden in colonne had opgesteld en 't „geef acht" voor de bevelen van den ministertafel had doen hooren. Vooral was dit te bemerken bij de discussie over de Oost-Aziatische stoomvaartverbinding, die dan gelukkig tot stand zal komen. De belangstelling voor de koloniën kwam toen weer boven. Het zal — de reis van den heer van Kol, die hier te lande met veel interesse wordt gevolgd, is er een voorteeken van — misschien er nog toe komen, dat de verschillende partijen eindelijk eens voor een gedeelte zullen ophouden met de speciale belangen van de menschen in hun kiesdistricten boven alle andere te stellen en zullen gaan inzien, dat alle kleine questies in het moederlandje in de eerstvolgende jaren gerust eens op zijde mogen worden gezet om te kunnen aanvangen met het onrustwekkende koloniale vraagstuk, met welks spoedige oplossing ons staatsbestaan zoo nauw samenhangt. Intusschen is het nog een droevig gezicht in de Indische pers ten opzichte van ons hedendaagsche koloniaal beleid slechts te lezen deze oude en veelzeggende woorden: „Wien Jupiter verderven wil, beneemt hij eerst het verstand."

De in Zuid-Afrika eindelijk weer binnengetreden vrede heeft ook in Europa reeds zichtbaar bijgedragen tot een ontspanning op politiek terrein. Natuurlijk deelt men buiten Engeland niet in de vreugde over deze gebeurtenissen. Maar het is toch allerwege een gerustheid, dat het lijden daar nu voorloopig uit is. Tevens is het een verluchting zich niet meer elken avond te moeten ergeren aan het stekeblind optimisme van onze Nederlandsche couranten of aan het goedkoop gescheld op alles, wat maar Engelsch heet, waarmede onze beste bladen nu reeds eenige jaren tot vervelens toe hebben meegedaan. Dat werd op den duur te vermoeiend. Wat de vrede zelf betreft, het zou ons verbazen, wanneer de meening van sommigen, dat hij slechts eenige jaren zal aanhouden en dat dan een nieuwe oorlog, thans opstand, zal uitbarsten, waarheid bleek te bevatten. De Engelschen hebben in meerdere van hun wingewesten bewezen, dat zij, evengoed als de Romeinen dat zoo meesterlijk verstonden, nieuwe onderdanen kunnen behouden. Men heeft daarvan een prachtig voorbeeld in de thans nog Fransch sprekende Canadeesche boeren. Wanneer het den Engelschen met de pacificatie ernst is, dan zal in Zuid-Afrika geen oorlog tusschen de blanke rassen meer woeden.

Het is vrij zonderling, dat terwijl ons kamerlid Mr. de Stuers bij de behandeling der begrooting de nuttelooze antiquiteit der Utrechtsche Balye had aangevallen, deze instelling juist de gelegenheid moest krijgen om te bewijzen, dat zij nog iets beteekent. De keizer van Duitschland heeft de oude orde van de Johanniters nog eens op hun eerbiedwaardige burcht laten bijeenkomen. Bij deze antieke gelegenheid vond de keizer het gepast om een redevoering van groote actualiteit tegen de Polen te richten. Het is een van de groote moeielijkheden van alle belanghebbende regeeringen, dat de Poolsche stam, steeds zijn zelfbewustzijn en nationaliteits gevoel blijft behouden en zich niet schikt naar het rijk, waarbij hij bij de verdeeling van het land is gevoegd. De adel, de geestelijkheid, de burgers en de boeren blijven zich altijd Polen gevoelen en inplaats dat de in het land voor-uitgeschoven Duitsche landbouwkolonies de bevolking germaniseeren, heeft eer het tegendeel plaats. Zoo kon het komen, dat er zelfs in den Rijksdag een wet is aangenomen, onmiddellijk gericht tegen een deel van het Rijk zelve.

In Frankrijk smeult de zaak Dreyfus nog altijd in een paar langdurige processen voort. Zoo nu en dan hoort men er iets van, doch de belangstelling voor dit geval is niet meer te wekken. Het zou ook zeer verkeerd zijn, thans over die ongelukkige geschiedenis nog veel leven te maken, en, al gaf het aan het slachtoffer ook niet de volle satisfactie, het doofpot-systeem van Waldeck-Rousseau was in de gegeven omstandigheden verreweg het beste. Misschien denkt men bij het wisselen van de ministers nog eens de vlam in de smeulende asch te krijgen, maar zoo iets zou ongetwijfeld voor alle partijen en voor het geheele land te betreuren zijn.

De jonge koning van Spanje is zijn regeering onder niet al te beste voorteekenen begonnen. Het land is nog altijd ziek en uitgeput. Zoowel in de steden, als op het land, heerscht de grootste onrust en ontevredenheid Ook onder de regeeringspersonen is de oneenigheid niet gering. Hoe dit alles verbeteren kan, blijft voorloopig een raadsel. Een land, dat in den tegenwoordigen ontwikkelingsgang der natiën moet achterblijven, zal wel nimmer meer kans hebben weder in de voorste rij mede te dingen. Of nu een wisseling van regeeringsvorm, vorstenhuis of ministerie daartoe iets bijdragen kan, schijnt op zijn minst genomen twijfelachtig. Toch spannen de menschen, die in dat land op politiek en economisch gebied iets te beteekenen hebben, zich bijna uitsluitend voor zulke wisselingen in. De beste energie van de natie verloopt, zooals reeds zoo dikwijls in alle landen, in 't onze niet 't minst, geschiedde, in partij- en godsdiensttwist.

Na een poging om voor een onbeduidende strafexpeditie een gedeelte van de vloot te mobiliseeren, een poging, die onder de hilariteit van geheel Europa mislukte, heeft de Turksche energie zich weer eens voor een enkel oogenblik naar de kant van Tripolis gewend. Men was over 't algemeen reeds vertrouwd geraakt met het denkbeeld, dat dit Turksche gewest binnen enkele jaren onder een andere vlag zou komen. Het is dan ook een verrassing geweest te vernemen, dat de Sultan belangrijke sommen aan havenwerken wil gaan besteden en die uit eigen beurs, uit de civiele lijst zal bekostigen. Het schijnt dus, dat de Turken een verzekering hebben ontvangen, dat zij het land behouden zullen; een verzekering, die zij waarschijnlijk weer te danken hebben aan hun eenige diplomatische taktiek van het levendig houden der naijver onder de mogendheden.

Oost-Indische berichten.

Gezondheidstoestand op Merauké. — De Kloed. — De cholera. — Geneeskundige hulp voor de bevolking en Indisch pessimisme.

Welk een paradijs **Merauké** is, blijkt opnieuw uit het volgende:

»Uit Ambon wordt geschreven aan het *Bat. Nbl.*, onder den datum van 22 April:

Gisterochtend ten zes uur kwam tot ieders verwondering een pakketboot in zicht: men verwachtte er geen. Eindelijk toen zij naderde en men de seinvlaggen, welke zij in top had, kon onderscheiden, zag men, dat het de *van Swoll* was en het signaal beteekende: veel zieken van Nieuw-Guinea aan boord. Men maakte gissingen en kon zich niet begrijpen waarom dat »veel«, want volgens zeggen van de *Reiger*, welke hier veertien dagen geleden was, zou de *van Swoll* maar zoo wat veertig zieken medebrengen en de assistent resident had ook bericht medegegeven, dat de gezondheidstoestand gunstig was.

Toen het schip tegen elf uur aan den steiger haalde, kon men zich overtuigen. Het dek lag vol met menschen; meer dan de helft kon men niet meer dan geraamten noemen. Het aantal bedroeg ongeveer 250, waaronder 150 kettinggangers. Onderweg van Merauke herwaarts waren zes kettinggangers, twee politie-oppassers en twee schepelingen van de *van Doorn* gestorven, terwijl hier op de reede nog één kettingganger en een bewaker stierf. Heden haalde men de zwaarste zieken en de militairen van boord; voor de rest was nog geen plaats. Men moest in allerijl eenige barakken bijbouwen, daar men op niet meer dan vijftig zieken gerekend had.

In de buurt van den steiger leek het wel of weder een aardbeving had plaats gehad; men zag rijen draagbaren voorbijkomen. Later ging de rest van boord en kon de *van Swoll* schoon schip maken, waarmede de opvarenden danig in hun schik waren. Het schip werd geheel in de sublimaat en de carbol gezet. Zij verhaalt nu naar den kolensteiger om haar kolenvoorraad aan te vullen.

Van middag vertrekt zij weder naar Merauke en wel met tachtig amboineesche koelies aan boord om daar de *van Swoll* te helpen lossen en verder om te helpen bouwen. Hoeveel van die menschen daar ziek zullen worden — wie weet?

Den 24en vertrekt de *Bantam* naar Java om de ergste zieken, voor wie hier geen plaats is, derwaarts over te voeren.«

Uit Djombang bericht men aan de Soerab. Courant, dat de **Kloed** wêer eens wat van zich heeft laten merken: tegen het eind van April werd er 's nachts in de richting van den vulkaan een gerommel gehoord, — gepaard aan knallen, terwijl anderen wêer van kanonschoten spraken. In elk geval vermoedde men onraad op den berg en spoedig bleek, dat een hevige bandjir kwam opzetten; de kali *Konto* liep over, tengevolge waarvan de trambaan tusschen *Paree* en *Kandangan* over groote afstanden blank stond; hier en daar hadden aardafschuivingen plaats of was alles onder de rails weggespoeld, zoodat voor alle eventualiteiten de dienst gestaakt werd Den volgenden dag was het water gezakt en de baan weer geheel in orde.

De **cholera** eischt nog steeds slachtoffers. En dit reeds zoo vroeg in het jaar; hoe zal het wezen in het hartje van den Oost-Moesson?

Zoo bericht het Soer. Hbl. van 29 April. jl.:

»Een der opvarenden van een prauw, die gemeerd lag in de Kalimas ter hoogte van Petireman, is gisteren door de cholera aangetast en bezweken. De prauw is dadelijk door de politie ontsmet. Aan den Oedjoeng is een inlander aangetast en een matroos van de *Noordbrabant*. Beiden werden naar het cholera-hospitaal overgebracht en overleden daar. De inlandsche waker van een geniewerk op Dapoean is met verdachte verschijnselen naar het cholera-hospitaal gebracht.

De zusterschool is voor 14 dagen gesloten, omdat één der zusters ernstig ziek is. Of hier aan cholera moet worden gedacht, is nog niet zeker; het is te hopen van niet.

Het aantal gevallen onder de inlanders en Chineezen bedroeg 27, waarvan 18 den dood tengevolge hadden.«

Uit *Klatèn* klaagt men aan de „*Locomotief*":

„'t Is alwêer het oude liedje; *gebrek aan geneeskun-„dige hulp*; twee groote afdeelingen, *Klatén* en *Bojo-„lali* (1) hebben slechts één dokter djawa.

„De landheeren doen alles, wat ze kunnen, om de „bevolking te helpen; overal waar noodig verstrekken „zij medicijnen, zelfs vergoeden zij den kleinen man „de schade, veroorzaakt door het verbranden van be-„smette goederen. Maar wat helpt hun pogen, om de „ziekte op hun land te bewaren, als er op *Kedjawèn*-„dessa, (2) hoegenaamd geen maatregelen daartegen „worden genomen; de gevolgen daarvan waren vooral „in het *Dlangoesche* waar te nemen. Daar werden in „de maanden Januari en Februari opmerkelijk veel „gedragen klêeren op de pasar te koop aangeboden, „die meerendeels afkomstig waren van overleden „choleralijders; een uitmuntende bron, om de besmet-„ting wijd en zijd uit te breiden."

Aan boord van de „*Friesland*" werd (te Soerabaia) een geval van cholera geconstateerd. — De plaats *Meulaboeh* (Atjeh) is, volgens het *Bat. Nwsbl.*, wegens cholera besmet verklaard.

Een Hollandsche familie, bestaande uit man, vrouw en twee kinderen kwam uit Nederland te *Semarang* aan. De vader was bestemd voor de betrekking van tweeden machinist op de suikerfabriek *Pakis* (afdeeling *Pati* der residentie *Semarang*). Men vertrok per stoomtram daarheen, doch onderweg bezweek het oudste kind, een jongen van vier jaar, aan de cholera en kort daarna overleden vader en moeder, zoodat het jongste kind (*van vier maanden!*) alleen achter bleef.

Men denke zich eens een oogenblik in de plaats der in Holland achtergebleven grootouders bij de ontvangst van dit bericht! Zouden zij dan nog spreken van die „*onverbeterlijke Indische mopperaars*"?

De **geneeskundige dienst** *is in Indië ten eenenmale onvoldoende*. Zelfs op een hoofdplaats als *Semarang* heeft de bevolking nog veel te weinig geneeskundige hulp; de Europeesche stadsgeneesheeren klagen daar in de eerste plaats over. — Ruim een jaar geleden verzocht de Resident van Semarang om de beschikbaarstelling van één inlandschen geneeskundige voor elk van de districten, waaruit zijn gewest bestond. Zoo'n district telt 30,000, 40,000, 50,000 en méér zielen; zoû men het in Nederland niet allertreurigst vinden, indien er gemeenten van 5000 of 6000 zielen waren, niet tijdelijk doch *doorloopend zonder geneesheer?* En toch zijn op Java in verreweg de meeste districten nog geen geneeskundigen.

Het voorstel van den Resident van Semarang zal den autoriteiten te Batavia *onzinnig* hebben toegeschenen, omdat het nog ettelijke jaren kan duren, vóór de dokter-djawa-school genoeg geneeskundigen zal hebben afgeleverd voor elk district van *Java*; doch juist dit teekent den toestand.

Wij, menschen uit Indië, zijn bij het Nederlandsche publiek zóó berucht wegens ons **pessimisme**, dat het ons, Redactie-Commissie van het Koloniaal Weekblad, werkelijk goed doet, voor de variatie eens iets te kunnen geven, dat van *opgewektheid* getuigt. Het is ontleend aan de „Locomotief" van 3 Mei j.l. en onderteekend: *P. B.* Hier volgt het:

Weldadige Medeburgers!

Gij allen kent de edelmoedigheid, waarmeê Indië steeds is behandeld door het Moederland.

Schoon het, krachtens zijn van de Compagnie overgenomen veroveringsrecht, alle inkomsten van Indië had kunnen tot zich trekken, heeft het Moederland zich in den goeden tijd der indische baten tevreden gesteld met een klein milliard, en nauwelijks kwam de kolonie geld te kort, of tot tweemaal toe, in 1883 en 1893, stond het Moederland gereed om, te zamen voor een slordige 100 miljoen zijn spilziek kind bijtespringen, tegen een matige rente en níet al te snelle aflossing. Den Javaan, dien men krachtens de traditie zijner vroegere hoofden, al zijn hebben en houwen had kunnen ontnemen, mits hem als werkbeest in 't leven latende door een deel der opbrengst van het hem toegewezen stukje domeingrond, heeft men in den vorm van diensten en contanten, behalve eenige vaderlijke en weinig lastige prentahs, op zijn weelderig inkomen van gemiddeld 30, 90, ja zelfs wel 100 gulden 's jaars, slechts een belasting gelegd van ongeveer 25 pCt Het noodigste heeft men zich tusschen Eems en Schelde ontzegd, om den indischen broeder destemeer te laten genieten. Zelfs den innigen drang des harten van Regeering en Volksvertegenwoordiging, om den afgewerkten nederlandschen arbeider tegen gebrek te beveiligen, de armen beter te verzorgen, den werkman een bewoonbare woning te geven, den werklooze werk, een kleinen boer een stukje grond te verschaffen en zooveel meer, heeft men met geweld naar dat hart teruggedrongen, alleen om den in stilte luierenden Javaan een dag langer op zijn rug te laten liggen.

Maar men heeft niet *alles* kunnen doen »Est modus in rebus«, in alle dingen moet maat zijn, zooals de belezene heer Scheltema Horatius uit een citatenboekje zou nazeggen. Indië, en vooral den Javaan, blijft dus nog het een en ander ontbreken. Zoo zijn nog enkele rivieren onbedijkt gebleven, die, als het hard regent — wat hier herhaaldelijk voorkomt — meren worden, met desa's als verdronken eilandjes er in. Ziekten in het padigewas heeft de Regeering, door hare zorgen voor grootere cultures, nog niet kunnen bestrijden, ook met zaadverbetering zich niet kunnen bezig houden, ook enkele velden (de heer Homan v. d. H. zegt: 2.400.000 bouws van de 2.700.000) nog niet behoorlijk kunnen bevloeien. Ook aan veeziekten, geneeskundige hulp voor mensch en karbouwen, aan crediet voor landbouwbenoodigdheden, aan bevordering van andere bestaansmiddelen in enkel van padi of knollen afhankelijke streken, in een eeuw tijds nog weinig hare aandacht kunnen wijden. Zoo is het gekomen, dat in enkele streken van Java, o. a. in een groot deel der residentie Semarang-Japara, herhaalde mislukking van padi en tweedegewassen ten gevolge van abnormaal weer, ziekten, droogten en overstroomingen een toestand heeft in 't leven geroepen, die véél gelijkt op hongersnood. En nu willen wel sommigen beweren, dat met deze ramp het juiste oogenblik voor Nederland zou zijn aangebroken, om te voldoen aan den eisch van eenige heethoofden: een honderdtal der uit Indië genomen 800 miljoen terug te geven en daarvan terstond een klein deel beschikbaar te stellen voor: een brigade behoorlijk bezoldigde artsen uit Nederland, dijken langs de rivieren, sluizen voor waterverdeeling, ruime hulp-hospitalen voor de zieken, contanten, ploegvee, nieuwe huisjes, bibit, goed betaalden arbeid voor de gezonden. maar het behoeft geen betoog, dat wanneer Regeeringen zelve verplicht zouden zijn hare, bij ieder vaderlijk bestuur onvermijdelijke, kleine tekortkomingen goed te maken, de aardigheid van het Regeeren gauw af zou zijn en geen zich zelf respecteerend staatsburger, tenzij tegen buitensporige bezoldiging, met zulk een ondankbare taak iets meer zou willen te maken hebben.«

West-Indische Berichten.

Curacao.

Door den Gouverneur werd bij de opening van den Kolonialen Raad de volgende rede gehouden:

»Mij op dit oogenblik op deze plaats bevindende, om zoo aanstonds gevolg te geven aan de artikelen 77 en 101 van het reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Curaçao, wensch ik de gelegenheid niet te laten voorbijgaan om uiting te geven aan het gevoel van groote dankbaarheid, dat U en mij bij den aanvang van Uw nieuw zittingjaar zeker ganschelijk vervult, wanneer wij bedenken, dat de, ons allen met groote zorgen vervuld hebbende, ongesteldheid van Hare Majesteit onze geëerbiedigde Koningin, welke ongesteldheid bovendien eene zoo zware teleurstelling met zich bracht, kan gezegd worden geen onrust meer noodig te maken en dat wij alzoo met vreugde reden hebben om te verwachten, dat, met Gods wil, spoedig weer aan de geliefde Vorstin een volkomen herstel moge ten deel vallen.

Bij deze gelegenheid mag evenmin ontbreken een woord van openbare hulde aan de nagedachtenis van Uwen zoo vroegtijdig weggeroepen, gewezen Ondervoorzitter, *J. E. van der Meulen Jr*, een man van karakter, die steeds met eere zijn plaats in Uw midden innam, een man, wiens heengaan in uw vergadering en daarbuiten eene leegte liet ten gevolge van zijne belangstelling en ernstige toewijding in- en aan het algemeen belang.

't Zij mij verder vergund mijn gelukwenschen te brengen aan Uwen Voorzitter, Ondervoorzitter, en Uwe medeleden: W. G. F, Hellmund, H. H. R. Chapman, M. P. Curriel en C. Statius Muller, met het hernieuwde bewijs van vertrouwen door Hare Majesteit de Koningin aan hen geschonken bij hunne heden ingaande benoemingen, en aan de Heeren Morris E. Curiel en R. J. Hoyer met de Koninklijke onderscheiding, hun in den loop van het nu afgeloopen zittingjaar ten deel gevallen. De toestand der Kolonie zal door U, althans voor een groot deel, kunnen worden afgeleid uit de heden aan U aan te bieden Koloniale Huishoudelijke begrooting voor het jaar 1903, waarbij in de eerste plaats is gestreefd om de uitgaven zoodanig te ramen, dat eene overschreiding zonder onvoorziene of buitengewone omstandigheden hoogswaarschijnlijk niet noodig zal blijken, terwijl de raming der middelen, voor zooverre dit reeds nu is na te gaan, vermoedelijk ook in werkelijkheid bereikt zal worden.

De cijfers zijn verre van gunstig te noemen, maar hoe kan dit anders, o. m. met het oog op den zoo kwijnenden toestand van den handel, met het oog op de nog niet weder hervatte werkzaamheden van de phosphaat-delving op de plantage St. Barbara, met 't oog op den algemeen erkenden achterlijken toestand van landbouw en veeteelt, voor een groot deel het gevolg van onvoldoende onderwijstoestanden, met het oog op het niet geregeld voldoen der aan ons verschuldigde transitrechten der Republiek van Venezuela.

Waar wij, den voor den handel zoo nadeeligen invloed van den zoo weinig stabielen staatkundigen toestand in de ons omringende Republieken niet kunnen beheerschen, dient, waar inmiddels onze belangen en rechten behartigd zullen worden, met te meer kracht en energie gestreefd naar bevordering onzer plaatselijke welvaart en ontwikkeling, waar die niet afhankelijk is van onze naburen.

De ontginnıng van onzen bodem en de vermenigvuldiging

(1) der residentie *Soerakarta.*

(2) Zal wel beteekenen: dessa's, gelegen *buiten* de aan Europeanen verhuurde landen, dus onder onmiddellijk beheer der Inlandsche vorsten.

---

nee wippen, met de omhoop gehouden lans schuin naar beneden stooten en door een lichte beweging met het schild tegen den linker elleboog kloppen. Is deze ceremonie afgeloopen, dan gaat de aanvoerder voort, ongeveer het volgende zeggende: »Gij, onze moeder, hebt ons verlaten!« Hierop de mannen: »hoê hee!« Dan vervolgt de aanvoerder gelijk als ook bij de vrouw van het opperhoofd Farono: »bedroefd zijn onze harten, omdat dit zoo is, — hoê hee! — Gij, die onsen vader ter zijde gingt, — hoê hee — Hij, die zoo rijk is en dien wij allen vreezen, — hoê hee. — Die in zijne goudstatie gelijk is aan de volle maan, — hoê hee!« — Zoo gaat het een heelen tijd voort, terwijl het geheele huisgezin en alle bloeverwanten van den overledene genoemd en vooral *geprezen* worden. Op eerstgenoemden is het bijzonder gemunt, want van hen hangt het immers af, of de feestmalen rijkelijk of schraal zullen uitvallen. Kwaad wordt het altijd opgevat, wanneer iemand wordt voorbijgegaan of te weinig lof ontvangt. Het laatste overkwam iemand uit Farono's huisgezin, die tengevolge daarvan zonder reden een meisje met een oorvijg bedacht en zich toen woedend verwijderde. Doch bij het spoedig opgewonden temperament der Niassers van Sigata kon zulk een misdaad niet zoo ongewroken verdragen worden. Dadelijk was nu de beurt van het kwalijk nemen aan de zijde van het meisje en hare bloedverwanten, en dewijl de misdadiger reeds om andere reden weinig vrienden in het dorp had, drongen er nu allen op aan, dat Farono hem voor altijd van Sigata zou verbannen. Zoo werd de feeststemming voor eenige dagen gestoord en werden er dientengevolge vergaderingen gehouden, totdat het een ander hoofd gelukte, de zaak weer vreedzaam bij te leggen.

Als het eerste dansen en zingen afgeloopen is, worden dadelijk zwijnen geslacht en rijst gekookt. Alles gaat vlug, voornamelijk het slachten; met fakkels van palmbladeren worden den dieren de borstels afgezengd, daarna de beesten met kokend water een weinig nagezuiverd en in vierkante stukjes, of ook wel naar het getal gasten in even zoo veel grootere stukken gehakt; na verloop van ongeveer 2 uren is alles klaar, ook gekookt. Dan worden de goedgevulde borden op de daarvoor klaar gelegde planken of matten gebracht en men wordt tot eten uitgenoodigd. Een iegelijk krijgt zijne plaats. De hoofden en alle personen van beteekenis ontvangen bijzondere stukken vleesch van het hoofd, wat steeds als een bewijs van eer geldt. Allen weten, wat hun toekomt en gebeurt het, dat iemand met de verdeeling der eerestukken te kort komt, dan is het niets buitengewoons, dat hij beleedigd en zonder iets te eten, opstaat en zwijgend de plaats verlaat. Dit is het gunstigste geval, want niet zelden geeft zulk een eerzucht zelfs reden tot strijd.

Na het eten wordt een uurtje of twee gepoosd en gepraat. Dan is het tijd om weer met dansen en zingen te beginnen. Ook komen hierbij vrouwen aan de beurt. Doch geheel hun optreden is, zoo al niet zeer gemaakt, toch altijd een weinig schuchter, bescheiden en vriendelijk. Heel anders zijn de mannen. Deze schijnen bij zulke gelegenheden dikwijls door schreeuwen hunne kracht en door brutaliteit hunnen moed te willen betuigen. Wie zich het meest heesch geschreeuwd heeft, beschouwt dit als het mooiste eereteeken. Het dansen en zingen wordt tot laat in den nacht, of wel tot 2 of 3 uur 's morgens voortgezet, maar altijd, wanneer er maneschijn is.

van de hulpbronnen daarvan en de ons omgevende wateren dienen bevorderd te worden, het particulier initiatief gesteund. Met ingenomenheid kan ten deze melding worden gemaakt van de oprichting der Curaçaosche Maatschappij ter bevordering van landbouw, veeteelt, zoutwinning en visscherij en de voortvarendheid, waarmede deze jeugdige vereeniging is opgetreden. Wil het doel bereikt worden, dan is de medewerking der geheele bevolking noodig en zal hiertoe de algemeene ontwikkeling moeten bevorderd worden door goed onderwijs, dat, aanschouwelijk en eenvoudig ingericht en de liefde en de kennis der natuur aankweekend, als voorbereiding zal kunnen dienen tot latere werkzaamheid bij landbouw, veeteelt en ambachten, terwijl evenzeer noodig is eene voldoende, meer uitgebreide gelegenheid tot opleiding voor ambtelijken en handelsstand, doch er is allereerst noodig de beschikking over de daartoe vereischte middelen.

De Koloniale middelen zijn helaas niet voldoende gebleken, en voorheen, thans en ook zeker in de naaste toekomst nog moest en moet een beroep gedaan worden op den bijstand van het Moederland.

Ten gevolge Uwer medewerking zijn in het afgeloopen jaar meerdere verordeningen tot stand gekomen en zal Uwe medewerking ook in het nieuwe zitiingjaar meermalen worden ingeroepen. Dat het daarbij blijke, dat onze samenwerking de belangen onzer kolonie bevordert.

Met dankbaarheid moet worden terugzien op de vele regens, die vooral in het laatste gedeelte van het afgeloopen kalenderjaar onze heuvelen en dalen besproeiden, eveneens op de orde en inwendige rust, die, dank zij den goeden geest, die onder de ingezetenen heerscht, bleven bewaard, ook zoo op den over 't algemeen gunstigen gezondheidstoestand.

Niet verzuimd mag worden te melden: het bezoek aan de kolonie door de van de Regeerings opdracht voorziene Heeren Professor F. A. F. C. Went en D. H. Havelaar, wier buitengewone toewijding aan de hun opgedragen taak door mij van nabij is gadegeslagen en wier rapporten, die met groote belangstelling worden te gemoet gezien, zonder twijfel veel nuttige wenken zullen bevatten, die bevordelijk aan de algemeene welvaart kunnen zijn.

Moge dit nieuwe zittingjaar onder onverpoosden en toewijdenden arbeid, met Gods besten zegen, bijdragen tot den bloei en den vooruitgang onzer kolonie!

Met dezen oprechten wensch, heb ik de eer, om met aanbieding der Koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1903, Uwe vergadering te openen."

De ingediende ontwerp-begrooting toont een tekort van f 296,875,99, tot welk bedrag alzoo een rijkssubsidie zal moeten worden aangevraagd. De bij de begrooting gevoegde „Memorie van Toelichting" zet de voor een ieder bevattelijke redenen uiteen, waarom het subsidie-cijfer voor het nieuwe dienstjaar zoo hoog is.

Suriname.

Behalve het vele kwaad, dat de vele regens der laatste maanden direkt aan Suriname berokkend hebben, komt er een indirekt lijden, dat zeer te bejammeren is. Er is n.l. besloten, zoo meldt „Onze West" om de proeven met tabaksaanplant in de kolonie te staken, zonder dat er veel kans schijnt, dat ze herhaald zullen worden. De zware regens en de daarmee gepaard gaande overstroomingen, hebben een totale mislukking van den oogst ten gevolge gehad en de leiders achtten zich niet verantwoord, de ondernemers aan te raden meer geld aan de proefnemingen te wagen.

Ongeveer anderhalve ton was aan de proefnemingen besteed. De 35 Javaansche immigranten, die op de onderneming werkzaam waren, zijn naar een cacaoplantage overgegaan en 't overige personeel zou naar Paramaribo terug keeren.

Dit treurig slot van de energieke pogingen van eenige Hollandsche kapitalisten, zegt 't blad, om de eenmaal zoo bloeiende tabakscultuur in Suriname, weder in 't leven te roepen, komt geheel onverwacht. Integendeel de aanvankelijke resultaten, — de uitnemende kwaliteit der geproduceerde tabak en de goede verwachtingen welke de oogst wettigde, — gaven alleszins aanleiding, met vertrouwen het welslagen der proefnemingen te blijven tegemoet zien.

Toch, vervolgt 't blad, al vermeet 't zich niet, 't genomen besluit te laken, — moet opgemerkt worden, dat na de eerste minder gelukkige keuze van 't terrein, een fataal seizoen de verdere proefnemingen niet weinig heeft benadeeld, wat 't meest blijkt uit de ondervinding van de laatste maanden

Dezelfde overvloed van water is oorzaak, dat de cacaocultuur een oogenblikkelijke vrij belangrijke schade lijdt. Niemand zal echter willen beweren, dat de cacaocultuur in Suriname niet gelukken kan. Alle cultuurproeven, op allerlei gebied, ondernomen tijdens zulke zware regens, als de kolonie al sedert maanden teisteren, zouden noodwendig zijn mislukt.

Een algemeene conclusie mag daaruit niet getrokken worden.

„Onze West" hoopt dan ook, dat men niet zoo onbillijk zal zijn, uit het niet slagen dezer proeven de algemeene conclusie te trekken, dat de tabakscultuur in Suriname niet zou kunnen loonen. Het verleden bewijst het tegendeel en ook de genomen proeven hebben met zekerheid aangetoond, dat tabak van zeer goede kwaliteit in de kolonie kan verbouwd worden.

* *
*

Ofschoon de rede, waarmee de Gouverneur de Koloniale Staten van Suriname opende, in zijn geheel geen aanleiding geeft tot bizondere opmerkingen, — iedereen weet, dat 't voor onze West-Indische Kolonie een bitter hard jaar geweest is, — willen wij toch een en ander er uit aanhalen.

Naar aanleiding van de zware regens, waarover wij hierboven met betrekking tot de tabakscultuur schreven, werd opgemerkt, dat, terwijl in de laatste jaren de lange duur van de overmatige droogte aanleiding tot klagen gaf, men algemeen verheugd was, toen in November 1901 de regen op den normalen tijd invielen — maar inplaats dat in Februari de te verwachten droogte daarop volgde, namen juist in die maand de regens zoodanig in hevigheid toe, als misschien nooit in Suriname is voorgekomen. Op 11 Febr. viel in één etmaal meer regen, dan in elke der zes maanden van een jaar te voren, terwijl in geen der overige zes maanden van dat jaar de regenval ook maar in de verte het dubbele van die van dat etmaal bereikte.

Hoe de landbouw door die aanhoudende wolkbreuken geleden heeft, is te begrijpen.

In 't algemeen liet de opbrengst van de cultures te wenschen over.

Die van *suiker* bleef beneden die van 1900 met ongeveer 325 duizend K. G. suiker, 75 duizend liter rhum en 200 duizend liter melasse.

Cacao en koffie leverden wel meer op, dan in 1900, maar de opbrengst van' de cacoa bleef ver beneden die van 1899. Terwijl de oppervlakte in cultuur met cacao in 1901 toenam met 370 Hectare, werd er een millioen K.G. cacao minder geoogst dan in 1899.

Dat de koffie productie grooter was, moet waarschijnlijk hierdoor verklaard worden, dat de lage koffieprijzen 't niet loonend maakten de oogst binnen te halen, — wat wel werd gedaan toen de prijs in 1901 wat steeg.

Hoognoodig werd het oprichten van een proefstation voor den landbouw geacht evenals dit in andere kolonies reeds plaats vond. Als vande direkt bij den grooten landbouw geïnteresseerden, tot het in het leven roepen van een dergelijke inrichting een krachtig initiatief uitging, zou het van regeeringswege niet aan den noodigen steun ontbreken Het rapport van den hoogleeraar Went, dat verwacht werd, zou gereede aanleiding geven tot behandeling van 't onderwerp.

De balata-industrie bracht iets meer op dan in 't vorige jaar. Over de middelen om dezen tak van bedrijf en andere boschexploitatie loonend te maken en voor de toekomst te behouden, werd nog gecorrespondeerd en geadviseerd. De remetaten zouden later blijken.

Het afgeloopen jaar was ook voor de goudindustrie niet gunstig. De opbrengst bleef ongeveer veertien procent beneden die van het vorige jaar. Voor een deel was dit te wijten aan groote droogte, die de exploitatie belemmerde, maar voor een grooter deel aan 't staken der werkzaamheden op een aantal kleine en later ook van enkele belangrijke ondernemingen.

De verwachting werd echter uitgesproken, dat na 't opheffen van de oorzaken, die den teruggang in de goudindustrie teweeg brachten, deze zal herleven en tot bloei zal komen — wanneer de spoorweg naar de binnenlanden wordt aangelegd.

Maar wanneer zal die lang gewenschte, zoo noodzakelijke spoorweg er komen? — Omtrent den stand van zaken ten dien opzichte met betrekking tot de maatschappij Suriname kon de Gouverneur echter niets mededeelen.

Naar aanleiding van de nieuw gevormde Koloniale Staten, die na de verkiezingen nagenoeg onveranderd waren gebleven, meende de Gouverneur te kunnen afleiden, dat met het nieuwe kiezerscorps geen nieuwe geest gekomen is. Of zijn HEDGestr. dit een voor- of een nadeel achtte, werd niet medegedeeld.

Zorg voor den noodlijdenden Javaan.

Zooals men weet, doet de familie *Van Emmerik* te *Salatiga* alles, wat in haar vermogen is, om het leed van den noodlijdenden Javaan te verzachten. Een rapport van het door haar in de maand April j. l. verrichte, nemen wij hier uit de Samarangsche bladen over:

„Inlandsche Armenzorg.

Ter wille van belangstellenden geef ik hierbij een kort verslag, van hetgeen in de maand April door ons ten behoeve van de noodlijdenden te Salatiga verricht is.

Het totaal aantal bezoeken van hulpbehoevenden bedroeg 3555.

412 Personen werden met medicijnen behandeld. Verreweg de meesten hadden zwerende wonden.

In onze 2 toevluchten werden gemiddeld 36 personen verpleegd. Op het oogenblik zijn zij beiden overvol met ruim 40 personen.

Twee volwassenen en twee kinderen stierven deze maand op ons erf aan ziekte en uitputting door vroeger geleden gebrek. De lijkdiensten, die door ons gehouden werden, maakten op de aanwezigen een diepen indruk.

Van eenige Europeanen ontvingen wij in hartelijken dank oude kleedingstukken waarvan vele zeer goed voor de armen konden benut worden.

De bestuurs-ambtenaren, zoowel inlandsche als Europeesche en militaire autoriteiten toonden belangstelling en gaven medewerking.

De docter-djawa raakte in geestdrift, toen ik hem sprak over de mogelijkheid om ziekenbarakken op onze kolonie te hebben, waar zieken, die tehuis geen voldoende verzorging kunnen ontvangen, verpleegd zouden kunnen worden. Hij zou dan periodieke bezoeken kunnen brengen.

De ontvangsten bedroegen:

Saldo vorige maand	f 0.20
Van het Salatiga-comité	- 97.—
van den heer B.	- 10.—
uit de fondsen van de Vereeniging Oost en West	- 280.75
Totaal	f 387.95

En de uitgaven

Voor voedsel	f 253.60
„ aalmoezen	- 100.25
„ kleeding	- 12.44
„ begrafeniskosten	- 2.50
„ diversen	- 19.16
Totaal	f 387.95

Uit de som van f 19.16 voor „diversen" zijn bestreden: het geven van geld aan vrouwen tot inkoop van weder te verkoopen (koelak), de aanschaffing van arits, bamboe om die te doen bewerken, eetkommen enz.

Beleefd verzoek ik aan de ingezetenen van Salatiga om de bast van klappernoten voor ons te bewaren. Deze leveren een middel op, om de zwakken werk te verschaffen.

Voor de aanstaande kolonie ontvingen wij verscheidene meer of min belangrijke sommen. Te zijner tijd zal hiervan verslag worden gedaan ook in de courant. De boeken worden, zoo zuiver als wij er toe in staat zijn, gehouden en zijn tot onderzoek ter beschikking van het publiek.

Met de vestiging op de Witte Kruis Kolonie bij Warak (paal 35 op den weg naar Getassan) zijn wij reeds begonnen. Binnen 14 dagen zullen wij D. V. gereed zijn om het eerste honderdtal kinderen te ontvangen. Onze afgeleefde, kreupele, zieke, uitgeteerde logees gaan direct met ons mee.

Ik wil niet zeuren over de geldelijke lasten, die op ons drukken en bedelen om hulp. God zal zorgen.

Ik zal echter mijn best doen om onzen arbeid en onze behoeften onder de aandacht van het publiek te brengen. Den lezers heil!

Ik teeken mij: *Directeur der Witte Kruis Kolonie,* om aan te duiden, dat onze arbeid geen onderdeel is van de een of andere corporatie.

De Directeur der Witte Kruis Kolonie,
A. VAN EMMERIK."

Van Vreemde Koloniën.

De ramp van Martinique.

De heer *Jean de la Peyre* vervolgt in de „*Questions Diplomatiques et Coloniales*" van 1 Juni jl. zijne zeer belangrijke mededeelingen betreffende het eiland Martinique, waaruit wij hier weder het een en ander overnemen.

Ditmaal begint hij met een economisch overzicht en zegt o. a.:

„De verwoesting van Saint-Pierre is een onheil, waaronder het geheele eiland lijdt, want deze oude *stad* door Esnambuco in het midden der 17de eeuw gesticht, is eigenlijk de eenige plaats, welke werkelijk dien naam verdiend, daar Fort-de-France niet anders is dan de officieele hoofdstad, zetel van het Gouvernement en al zijn bureaux, echter zonder handel of nijverheid van eenige beteekenis, een plaats, die zeker door geen enkel vaartuig ooit aangedaan zou worden, zoo de schepen van de *Compagnie Générale Transatlantique* er niet kwamen om tusschen twee reizen in de noodige herstellingen te doen plaats hebben. Als men uit Fort-de-France de ambtenaren en het garnisoen verwijderde, zou het niet meer zijn dan de kleine vlekjes: la Trinité, du Lamentin en du Francois; Saint-Pierre daarentegen was het middelpunt van een zeer levendigen handel en bevatte een groot aantal zeer aanzienlijke rhumfabrieken. Hare reede lag altijd vol met stoomers, etc. vooral ook met zeilschepen, zooals men heeft kunnen zien op de door alle bladen verspreide afbeeldingen.

De reizigers, die er altijd met groote minzaamheid werden ontvangen, voelden zich weldra thuis in de vrij talrijke gemeente van ingezetenen, die er nog voortleefde in de herinnering van hare vroegere groote weelde en die nu met gelatenheid, misschien zelfs met eene al te groote onverschilligheid, berustte in hare veranderde omstandigheden, als gevolg der rampen van verschillenden aard, die de Paarl der kleine Antillen hebben geteisterd. Daar vestigden zich de van oudsher bekende creoolsche families met al hare afstammelingen, die niet wegens hunne bezigheden buiten de stad werden gehouden en ieder, die deze gastvrije huisgezinnen gekend heeft, betreurt zeker diep hun zoo smartelijke verdelging.

Saint-Pierre was echter volstrekt niet de eenige have van het geheele eiland, wèl van het noordelijk deel, van af Basse-Point tot aan Carbet; maar de andere gedeelten voeren steeds regelrecht, langs den kortsten weg, hunne producten uit.

Dit staat in verband met de gesteldheid van den grond. Het vulkanische eiland bezit maar één enkele vlakte, in de nabijheid van Lamentin en het overige land is zóó heuvel- en bergachtig, dat men nog altijd geen spoorweg heeft kunnen aanleggen om de voornaamste middelpunten van verkeer met elkander te verbinden, uit vrees, dat deze door den moeilijken aanleg en de noodzakelijk te nemen omwegen niet rentegevend zou te maken zijn. Maar juist hierdoor is het landschap ook zoo bizonder schilderachtig, men ziet alom bergen van de meest verschillende grootte, die bijna alle zuiver kegelvormig zijn en sterk herinneren aan het schoone bergland van Japan.

Ook is er een bizonder weelderige plantengroei, vooral op de Oostelijke en Zuid-Westelijke hellingen van den berg Pelée, maar het verkeer tusschen de West- en de Oostkust is zoo bezwaarlijk, dat de fabrieken van Basse-Pointe en omstreken er niet aan kunnen denken hunne producten over land naar Saint-Pierre te vervoeren; deze moeten wegens de sterke branding op zeer behendige wijze in kleine sloepjes worden geladen, welke om den noord varen.

Uit dit een en ander kan men opmaken, dat vooral het Noorden, ook zelfs de tot nu toe gespaarde streken, onder de gevolgen dezer laatste uitbarsting nog lang zullen lijden, terwijl het zuidelijk deel eigenlijk een onafhankelijk geheel vormt.

Onder de produkten van Martinique nemen de suiker en de rhum een eerste plaats in, waarvoor dan ook talrijke fabrieken zijn opgericht, die zelf weder uitgestrekte suikerriet-plantages onder zich hebben of met de eigenaars van omliggende plantages contracten hebben gesloten, waarbij de planter deelt in de voordeelen van fabricage en verkoop. In stede van steenkool, die veel te duur zou uitkomen, wordt op die fabrieken gestookt met de uitgeperste rietstengels. Als achterblijfsel laat de gemaakte suiker een soort stroop na, waaruit de rhum getrokken wordt. Deze industrie is op Martinique meer en meer volmaakt geworden, zóó zelfs, dat het oordeel van een Engelsche commissie tot onderzoek der economische toestand van de Kleine Antillen moest luiden, dat in deze oud-fransche nederzetting men het verst was in het fabriceeren van beide produkten. Te Saint-Pierre waren zelfs fabrieken, die niet alleen de stroop van Martinique, maar zelfs die van Guyana en van verschillende Engelsche koloniën verwerkten. Die rhum is met recht wereldberoemd, maar ongelukkig het minst in tel in Frankrijk, waar zelfs de beste kwaliteiten steeds vermengd worden met veel minder waardige brandewijnen.

De afzet der andere voortbrengselen van het eiland kunnen met die van deze beide niet in vergelijking komen. Koffie, althans de vroeger zoo geroemde *creoolsche*, groeit er in het geheel niet meer; een ziekte, die men tot nu toe niet meester is kunnen worden, (gelukkig is Guadeloupe er van verschoond gebleven) heeft een menigte fraaie plantages verwoest en nu vindt men op Martinique niet anders dan Liberia-koffie, die van veel mindere kwaliteit is en niet concureeren kan tegen die van Brazilië.

De cacao daarentegen groeit er uitstekend en sinds een tiental jaren zijn er dan ook verscheidene plantages aangelegd, meerendeels in de omstreken van Saint-Pierre, langs den berg Pelée. In welken toestand zullen die zich nu na de uitbarsting bevinden?

De vanille-cultuur zou zeker eveneens slagen, wanneer zij niet zoo verwaarloosd werd, omdat men er tot heden over het algemeen weinig deed aan zoogenaamd *secundaire* cultures. Nu er na de ramp zeker gebrek aan fabrieksarbeiders zal zijn, zullen deze kleinere aanplantingen van cacao, koffie, vanille, kruiderijen enz. meer op den voorgrond komen en het is zeer te hopen, dat de Fransche regeering die krachtig in de hand zal weten te werken, zoowel door ze te behoeden voor diefstal, als door vermindering van het douanen-tarief.

Het nemen van goedwerkende maatregelen in het belang van het eiland is zeker beter, dan het reeds vaag door den minister op aandrang van het beangstigde volk geopperde plan, om het eiland wegens de gevaren, waaraan de bewoners zijn blootgesteld, geheel of gedeeltelijk te verlaten.

Martinique is daartoe voor Frankrijk van te veel belang, als een der steunpunten voor haar vloot en omdat het met Guadeloupe de eenige bezitting is op den wereldweg, die weldra door het Kanaal van Panama zal voeren.

Frankrijk mag niet vergeten, dat Amerika steeds met begeerige oogen naar deze beide eilanden ziet en dat daarom de bijzonder milde vrijgevigheid, door de Vereenigde staten betoond ter gelegenheid van deze ramp, wellicht niet zóó belangeloos was, om ze met zooveel opgetogenheid te ontvangen, als thans geschied is."

INGEZONDEN.

De „Wenken voor Indië", een „Gids voor repatriëerenden" en „Kostkinderen".

Gaarne zal schrijfster der **„Wenken voor Indië"**, waar zij reeds eenige keeren aan werkzaam is geweest, daarmede voortgaan en gevoelt zij zich gevleid over hetgeen in No. 12 van „Oost en West" over haar geringen arbeid is gezegd.

Maar daarom geeft zij anderen, die op ditzelfde gebied mededeelingen hebben te doen en hunne pennen vaardiger hanteeren, vriendelijk in overweging, in dit Koloniaal Blad **niet** het hoofd „*Wenken*" maar een ander Hoofd, b. v. b.:

„Raadgevingen voor Indië"

te bezigen. Die „Wenken" ze mogen over nog zoo uitgebreid veld loopen, worden nu eenmaal door *haar* behandeld en al komt niet telkens een stuk in het Weekblad voor, de „Wenken", zullen elkander af en toe geregeld volgen, tenzij.... anderen óók aan „Wenken" gaan doen.

Wat den „Gids voor repatrieërenden" betreft, aan zoo'n boek is reeds sedert 1½ jaar gedacht; het boek ligt reeds zéér lang ter perse (± 12 maanden) en met een weinig goeden wil van de zetters kan deze „Gids" tegen a.s Kerstfeest het licht zien. (Ik verneem heden, dat dit werk tegen September a.s. zal gereed zijn).

Wat een geschikt cadeau kan het worden aan jonggehuwden, op hun reis naar Indië, aan moeders, wier dochters naar Indië vertrekken!

Schrijfster vermeldt hierbij, dat zij dezen „Gids" eerst speciaal **voor dames** heeft geschreven, waarvan o.a. het voorwoord ook nog eenigzins kan getuigen, doch op verzoek des uitgevers, den „Gids" iets heeft veranderd, zoodat deze nu voor een ieder geschikt is, die naar of van Indië gaat. Het zal echter niet „Gids" worden betiteld.

In dit werk vindt men velerlei wenken en raadgevingen voor *op reis, op zee, bij aankomst* enz....

Goede *adressen* voor hôtels, pensions, enz. welwillend verstrekt door de Hollandsche consuls op de verschillende plaatsen buiten- en binnenslands. Dan vindt men er in de *beschrijving* der plaatsen en steden, die men aandoet of waar men verblijf wil houden.

Prijzen der hôtels en pensions, *fooien, rijtuigen*, enz. De bijzonderheden en merkwaardigheden, en verder de bezienswaardige, aanzienlijke gebouwen der ververschillende steden en plaatsen.

In één woord — men vindt er alles in, wat elken reiziger, die nog vreemd is en de reis nog nimmer gemaakt heeft, van nut kan zijn.

Reeds verscheidene vrienden en kennissen hebben van deze wenken en raadgevingen gebruik gemaakt en er zich wèl bij bevonden **(ook wat de beurs betreft).**

Het boek begint met eenige lijsten voor uitzetten naar *groote* en *kleine beurzen* berekend, voor *dames*, voor *kinderen* en *babies* en voor *heeren* (ook officieren en ambtenaren). Schrijfster heeft deze uitzetten zoo volledig mogelijk beschreven. Verder een gemakkelijke woorden- en samenspraken-lijst van het Hollandsch in 't Maleisch, zóó, dat ieder Européaan met gemak het Maleisch kan leeren en uitspreken. En waarom zou men het Maleisch niet evengoed kunnen leeren spreken en verstaan als het Fransch, Engelsch of Duitsch?

Met een weinig goeden wil is dit voorzeker wel te doen. Wat een gemak voor degenen, die naar Indië moeten gaan of *dáár* hun werkkring hopen te vinden!

Deze woordenlijst begint met alles, wat zich *aan boord, op het schip, in de hut, aan het dek* enz: bevindt en gaat zoo voort met allerlei woorden hoofdstuksgewijze te behandelen, o.a. over *het huis, den tuin, hôtels, huishouden, bedienden, op de markt, kokki, kleederen, voedsel, groenten, vruchten, bloemen, specerijen, galanteriën, inkoopen, edelgesteenten, geldmunten, goud, zilver, ziekten, gebreken, over het weêr* enz:

In één woord, alles wat nuttig is, wordt er in vermeld. Tevens zijn er gemakkelijke samenspraken in te vinden tusschen „Mevrouw" en hare bedienden (baboe, naaister of jongen).

Zoo heeft schrijfster reeds sedert lang twee andere uitgebreide werken samengesteld, het eene een *O. I. Kookboek* (met aanhangsel voor Europa), in den geest van Mej. Manden's werk, wat de indeeling in benoodigdheden en de bereidingen betreft, het andere een soort van **Indische warenkennis voor dames** (het *bereiden, verzenden, verpakken, de afkomst, groei* enz: der *specerijen, planten en kruiden; over sambelans, siropen, manisans* enz). Maar ook de uitgave dezer *beide werken* vindt velerlei vertraging en .... ze worden in Indië gedrukt en uitgegeven, zoodat voor schrijfster de boodschap is: „wachten, geduldig afwachten!" Hoe lang nog?

Wat betreft de „Wenken voor Indië" nog het volgende: Omtrent het zenden van kinderen naar Europa, gelooft schrijfster, dat die wenken overbodig zijn, daar er Indische menschen meer dan genoeg zijn, die op dit punt voldoende ervaring hebben opgedaan.

Willen ouders hunne kinderen goed verzorgd en opgevoed zien, dan kunnen zij tegenwoordig informatiën bij **„Oost en West"** inwinnen.

Wat de prijzen omtrent kost en inwoning aangaat, deze zijn zeer verschillend.

Er zijn er, die den Indischen menschen het vel over de ooren halen en *f* 1200 tot *f* 1500 laten betalen, (schoolgeld-, kleeren-, muziek-, dokter's- en apotheker's rekeningen, boeken, zak- en reisgeld *uitgezonderd*).

Maar voor *kost* en *inwoning* wordt doorgaans bere-

ADVERTENTIEN.

Abonnement voor niet-leden.

Ondergeteekende verklaart zich te abonneeren op het Koloniaal Weekblad orgaan der Vereeniging „OOST en WEST" à *f* 2.— per jaar.

Naam: *Woonplaats:*

Verzoeke dit biljet na invulling uitteknippen en aan de Uitgevers van dit blad, Haagpoort 4, den Haag te zenden.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.

Bijblad
VAN
HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Vrijdag 13 Juni 1902.

kend, (hieronder is begrepen *toezicht*) *f* 2— per dag of wel *f* 60.— 's maands.

Dit is een **zéér matige** berekening n.l. voor één kind *f* 60.— 's maands, voor *twee* kinderen *f* 100.— 's maands. Er zijn er ook, die het voor minder doen, maar . . . . ?

Wil men een kind goed en uitstekend opgevoed en verzorgd zien, dan moet men er ook wat voor over hebben, en er flink voor betalen, want hier in Europa is het tegenwoordig al even zoo gesteld, als in Indië „*alles* kost *geld*" en wordt duurder.

Later hierover meer.

En hiermede eindigt schrijfster, hopende, dat èn de „Wenken voor Indië" èn de „Raadgevingen voor Indië" velen dienstig mogen zijn!

Mevr. J. M. J. Catenius—van der Meijden.

den Haag, 8 Juni 1902.

Los en Vast.

Door B. A.

In mijn vorig schrijven noemde ik den naam van *Chamberlain;* deze kan zich wel beroemen te zijn: „*the best hated man*" (de meest gehate man) door Continentaal Europa. Bijzonderlijk ook in Holland is hij bemind!! door een ruime catagorie van menschen, die 't maar niet verdragen kunnen, dat hij in de *eerste* plaats voorstaat: de belangen van zijn eigen land.

Neem nu den vrede in Zuid-Afrika! Daarbij gunt hij nu weer al de *eer* aan de Boeren, en prefereert zelf het *land*, een werelddeel op zich zelf. Dit is nog niet 't ergste. Men had zich in dat land een afgod gemaakt, en nu doet me daar die Chamberlain gewoon, alsof 't hem niets kan schelen; die afgod raakt hem niet, en aan deszelfs aanbidders stoort hij zich al evenmin. 't Is toch immers niet om te verduwen, wa blief? 't is om er nog een jaar lang dagbladen vol over te schelden! en wat zegt John Bull daar dan op: „*It amuses* **them** *and it does not hurt* **us.**" (Zij vermaken er zich mee en ons doet het geen kwaad).

„*Velen zijn ziende blind*", werd in de oudheid gezegd, *kleurenblind* worden thans diegenen genoemd, die zich een eigen-gemaakten bril op den neus zetten of laten zetten, welke 't zonlicht, het licht der waarheid, niet doorlaat, en ongelukkig missen velen den moed zich dien bril ooit weer af te rukken.

Ik zal hier ter toelichting een stukje geschiedenis aanhalen uit de onvergelijkelijk schoone Preanger Regentschappen. Toen ik daar eens 's avonds tegen zonsondergang uitreed met een vriend, vertoonde het landschap zich in haar schoonste kleed, door 'n prachtig rood-oranje en geel der ondergaande zon beschenen. Mijn paard was dat van mijn vriend een paar meters voor. Zonder om te zien, riep ik dezen toe: vindt je dat rood-geel van dezen avond niet prachtig?

„Ik zie niets, dan een gewone blauwe lucht"; riep hij terug. Aan dit antwoord, dacht ik, dat hij mij voor den mal hield, of, dat hij niet goed in orde moest zijn. Ik zeide niets meer, doch toen de paarden naast elkander liepen, zag ik, dat mijn vriend zijn blauwe stofbril nog op zijn neus had, zonder dat hij dit zelf wist, blijkbaar!

En zoo is 't er zoovelen gegaan gedurende de beschouwing van personen en zaken in verband met den Zuid-Afrikaanschen oorlog, nu omgedoopt (op hoop van herleving blijkbaar) in Zuid-Afrikaansche *kwestie!*

Nu, de naam doet er niet toe, als er maar vrede zij en blijve! En daaraan twijfel ik niet.

'n Mooi ideaal, tot nog niet lang geleden gekoesterd, enthousiastisch omhelsd, is ook voor goed van mij weggenomen bij den gesloten vrede in Zuid-Afrika. Omdat ik de Boeren zóó goed ken, begon de hoop op verwezenlijking er van reeds te tanen, van af den dag, dat van Kruger's Ultimatum door *Yves Guyot* gezegd werd: „'n Prachtige zelfmoord, maar . . . . een zelfmoord! Gods molen maalt langzaam, maar zij maalt ontzettend fijn."

Het wilde mij voorkomen, dat al ons heftig partijkiezen tegen Engeland door onze lieve Duitsche buren tegen ons zou worden gebruikt. Zelf zullen zij zoo gauw mogelijk weer vriendschap sluiten met Engeland.

Ik matig mij geen oordeel aan over de kabelverbindingsvoorstellen met Ned.-Indië, maar als ik moest kiezen tusschen: uit visschen gaan met Duitschland of met Noord-Amerika, dan ging ik met *Uncle Sam*, en 'k liet de *Pickel-haube* staan.

Groote tijden brengen groote idieën voort: iemand wil nu kanalen graven langs de hellingen van vulkanen, om de lava bij errupties af te leiden! Zoo iets van overtollig polderwater in een Hollandsche sloot afleiden!

Maar wat wel waard is te worden onderzocht, of er geen uitweg gegeven kan worden aan de z. g. n. kratermeren, om uitbarstingen als die op Martinique te voorkomen.

Op 't punt van watergevaren-keeren zijn wij Hollanders zoo onknap niet!

„*Krupp* heeft een projectiel gemaakt, dat zijn zwaarste pantserplaten doorboort." Zes maanden later: „*Krupp* heeft een pantserplaat gemaakt, welke het onlangs uitgevonden projectiel weerstaat."

Waar moet dit op den duur naar toe?

Een eerste klasse gepantserd oorlogschip kost: een millioen en tachtig duizen *pond sterling*. Overwegende, dat alle bewapeningen en alle projectielen heden ten dage er op ingericht zijn om te springen op stalen pantsers of metalen weerstandbiedende voorwerpen;

Overwegende verder, dat blijkens door mij bijgewoonde proeven, zulke projectielen door gewoon scheepshout als koek heengaan, *zonder* te springen;

Overwegende, dat Holland van wege de enorme kosten, zich de weelde van een voldoend getal slagschepen niet kan veroorloven, en voor den prijs van elk slagschip, minstens 20 snelvarende, goed bewapende *houten* scheepkens met metaal-compositie bekleeding, kunnen worden aangeschaft, waardoor wij dezulken in voldoend aantal kunnen doen aanbouwen en onderhouden;

Besluiten af te zien van den verderen aanbouw van dure, onvoldoend gepantserde kruisers, van onvoldoende snelheid en onvoldoende kolenruimten, ten einde nu in de boven omschreven richting ten spoedigste afdoende proeven te nemen.

Als ik deugde voor Minister van Marine, en ik kon 't dan worden!, gaf ik bovenstaand program in de ernstige overweging aan eene commissie van scheepsbouw-, werktuig- en artillerie-deskundigen.

De zee is als 't wijde veld in Zuid-Afrika; *meer* dan één de Wet zou Holland voortbrengen, om de vreemde kolossen onverhoeds op 't lijf te vallen, en dan weg, onze zeegaten binnen of den wijden Oceaan op! tot aan den volgenden kans.

Of hetgeen ik nu neerschrijf *vast* is of *los* mogen deskundigen beoordeelen.

Varia.

De gepensioneerde Regent van Madioen Broto di ningrat schijnt z'n zaak nog steeds niet als verloren te beschouwen; volgens een bericht in de Semarang Courant van 1 Mei jl. althans heeft hij nu weer klachten ingediend bij de Justitie, o. a. tegen een mantripolitie, — zoon van den patih, — wien hij ten laste legt, personen te hebben omgekocht, om als valsche getuigen te fungeeren. — De rechter-commissaris voor strafzaken bij den Raad van Justitie te Semarang kwam naar Madioen over, om de klachten te onderzoeken.

***

Zouden er werkelijk zoo zijn? Het is grappig, zoo schrijft men aan 't B. Nbl. uit Nederland, de ijdelheid te zien van velen, die in Indië gediend hebben en hier in Nederland hun landgenooten met titels en waardigheden willen overbluffen. Zoo heeft men heeren die assistent-resident, ontvanger van de in- en uitvoerrechten, leeraar enz. zijn geweest en op hun émail naamplaatje aan de voordeur parmantig: „Oud Oost-Indisch Hoofdambtenaar" zetten.

Siameesche orden bewijzen in Holland eveneens goede diensten. Niet alleen dat het lint op alle draagbare plaatsen van het toilet, zelfs op de lapellen van de overjas, wordt gedragen, maar ook het naamplaatje moet van de onderscheiding gewag maken. Officier van de orde K. S. moet dan bijv. beteekenen officier van de orde van de kroon van Siam; Ridder van de orde van de O. O. verkondigt den volke, dat de bewoner door Z. M. Chalungkorn is verheven in de orde van den Olifant.

O ijdelheid der ijdelheden!

***

De Tawangleiding te Semarang. De Semarang Courant zegt: „Eindelijk is de beschikking van de regeering gekomen waarbij machtiging is verleend om de Tawangleiding over een lengte van 1552 strekkende meter te bemetselen, waarvoor is toegestaan f 55086.

Semarang mag daarmede gelukgewenscht worden. Ongetwijfeld zal na de totstandkoming van dit werk de gezondheidstoestand in de benedenstad aanmerkelijk verbeterd worden en zal men voortaan van de heerlijke luchtjes, die thans uit die stinkende slooten opstijgen, verschoond blijven".

***

Radèn Mas Oetoyo. onlangs tot Regent van *Ngawi* (Madioen) benoemd, behaalde in 1891, bij het eindexamen voor de drie Indische H. B. scholen, *nummer één*. Hij was toen 20 jaar oud en werd door zijn vader, den patih van *Pekalongan*, als magang (onbezoldigd hulpschrijver) geplaatst bij den controleur van *Bandar*, in het gebergte van Pekalongan.

Als Hoogere Burgerscholier had hij te Semarang steeds in goede Europeesche kringen verkeerd, waardoor hij dan ook het Hollandsch met zuiver accent leerde spreken. Zonderling, vreeselijk zou ik zeggen, moet voor hem geweest zijn de overgang tot het stille nederige leven van een magang in eene desa in het gebergte. Dààr was voor hem heelemaal geen „omgang", want zijne collega's en ook de inlandsche ambtenaren stonden, zoowel wat geestesontwikkeling en opvoeding, als wat geboorte betrof, verre beneden hem. Een paar Europeesche erfpachters noodigden hem eenige malen bij zich uit, doch slechts een' enkelen keer maakte hij daarvan gebruik en zulks, omdat het z. i. hinderlijk moest wezen voor de in rang boven hem staande inlandsche ambtenaren, indien hij, *een magang*, door de Europeanen voorkomender werd bejegend, dan zij. Om dezelfde reden nam hij slechts éèns en niet dan na veel tegenstribbelen, een invitatie van zijn directen chef, den controleur der plaats, aan, om bij hem te komen eten.

Even kiesch als hij was in zijn omgang met zijne collega's en de inlandsche ambtenaren, met wie hij in aanraking kwam, even bescheiden en beleefd was hij tegenover Europeanen.

De controleur kon hem er niet toe overhalen, in zijne tegenwoordigheid op een stoel te gaan zitten en slechts noode kwam Oetoijo er toe, met zijn chef Hollandsch te spreken in plaats van Javaansch. Toch was hij geen vleier en kwam hij rond voor z'n meening uit, wanneer er naar gevraagd werd.

Na een jaar magang te zijn geweest, werd hij tot schrijver van den controleur van Banda benoemd op een salaris van f 20 's maands. Deze nederige betrekking moest hij eenige jaren achtereen vervullen, alvorens aangesteld te worden tot assistent-wedono der 2de klasse in het moeilijke onderdistrict *Boewaran* van het district *Pekalongan*, op een tractement van f 85 's maands. Ook in deze functie bleef hij eenige jaren, totdat de Regeering hem benoemde tot Javaansch translateur te Soerakarta, op een bezoldiging van f 250 's maands. Deze betrekking zal hij ongeveer 3 jaren hebben vervuld; zijne benoeming tot Regent van *Ngawi* is daarop gevolgd.

Reeds als controleursschrijver maakte hij zich verdienstelijk èn door eene éénmaandsche reis voor eigen rekening door de Preanger, om de toestanden dáár en de padicultuurwijze *Holle* te bestudeeren, èn door een opstel over de Wajang (het Javaansche tooneel), dat hem eene tevredenheidsbetuiging van de Indische Regeering bezorgde. Met den toenmaligen Adviseur-honorair voor Inlandsche zaken K. F. Holle voerde hij een drukke briefwisseling over allerlei onderwerpen en menig belangrijk stuk heeft bij voor dien hoofdambtenaar in het Javaansch moeten vertalen. Als assistent-wedono deed hij een belangrijke inzending voor de Parijsche Wereldtentoonstelling van 1900 en de bekende Ethnoloog *C. M. Pleijte*, die, als gedelegeerde van Nederland voor die expositie, Indië bezocht, interesseerde zich voor hem zóó zeer, dat hij der Indische Regeering voorstelde, hem (Oetojo) voor Gouvernements-rekening naar Nederland te zenden, om daar studiën te maken; de Regeering had er echter bezwaren tegen.

Als translateur te *Soerakarta* gaf hij een Maleisch tijdschrift voor inlandsche ambtenaren, de *Pawarta Prijaijie*, uit, voornamelijk vertalingen van circulaires en staatsblad-nummers bevattende. De „Locomotief" deelt mede, dat Oetojo, nu hij al zijn tijd noodig zal hebben voor de behoorlijke vervulling van zijn nieuw, gewichtig ambt „de redactie zal opdragen aan een alleszins bevoegd inlandsch ambtenaar te *Ngawi*, maar daarop toezicht zal blijven uitoefenen".

Ngawi, een moeilijk regentschap waarschijnlijk, vooral in deze tijden van misère zal zijn nieuwen bestuurder in de eerste jaren wel niet kunnen missen; hij zal er handen vol werk vinden; doch het zou in het belang zijn van moederland en koloniën, indien mannen als *Oetojo* in de gelegenheid werden gesteld, om eens een studie te maken van de toestanden in Europa, en zulks op voor hen niet te kostbare wijze. Waarom zou dat niet kunnen? Verzetten de tegenwoordige wettelijke bepalingen zich daartegen, welnu dan *wijzige* men ze. Hoe meer voeling er is tusschen intellectueel ontwikkelde Javaansche hoofden van invloed en het Europeesche element, hoe beter voor ons gezag.

***

Boschwezen. Naar het Bat. Nieuwsblad, verneemt, zal de Minister van Koloniën dit jaar waarschijnlijk 3 of 4 plaatsen openstellen voor benoeming tot technisch ambtenaar bij het boschwezen in *Oost-Indië*. Verder schijnt het in de plannën te liggen, ook voor *Suriname* houtvesters in geregelden dienst aan te stellen. Ouders, die nog niet weten, waarvoor zij hun jongens zullen laten opleiden, kunnen met deze mededeeling misschien hun voordeel doen.

***

De Koning van Siam. heeft volgens de Straitsbladen het voornemen, tegen het einde van dit jaar een reis om de wereld te maken via Japan en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

***

Koppensnellers in Ned. Borneo. In het Engelsche blad de *Star* van ongeveer einde Maart j.l. lezen wij onder het opschrift: „*Punitive expedition into Dutch Borneo*" het volgende belangrijk bericht:

„Een telegram van onzen correspondent te Singapore (die er bij voegt, dat het hem moeilijk is gevallen, verdere bijzonderheden te vernemen wegens de geheimzinnigheid, welke de Britsch-Indische autoriteiten in acht nemen) meldt, dat de Kuststad *Kucking*, in het westelijk district van Britsch-Noord-Borneo, is aangevallen door Koppensnellers uit *Nederlandsch* Borneo.

Naar gemeld wordt, zijr meer dan 20 inwoners van Kucking gedood.

Een tuchtigings-expeditie zal worden uitgezonden".

Door *welke* regeering: de Britsche of de Nederlandsche? Het eerste zou wel wat al te brutaal zijn.

Boekaankondiging.

Bij de Indische Mercuur van 31 Mei was een Extranummer gevoegd, getiteld **Steenkolen-handel** en/of **Productie** van *Britsch-Indië, Ceylon, China, Cochin-China, Formosa, Hongkong, Japan, Korea, Laboean, Nederlandsch-Indie, Fhillipijnen, Port-Saïd, Serawak, Siam, Siberie, Straits-Settlements* en „*Internationale gegevens*" betreffende Steenkolen c. a. door C Kraay.

Met de meeste belangstelling hebben wij ook ditmaal weder van den arbeid van den heer C. Kraay kennis genomen. Hij heeft door het verzamelen van al deze gegevens een kolossalen arbeid verricht en een groote dienst bewezen niet alleen aan hen, die zich speciaal met den kolenhandel of met de scheepvaart bezig houden, maar aan een ieder, die niet onverschillig is voor hetgeen er in de wereld omgaat, want handel en nijverheid zijn in dergelijke mate afhankelijk van de brandstof, die de stoomers voert over den oceaan en de steeds grooter in aantal wordende fabrieken drijft, dat de steenkoolproductie een factor van belang is in de wereldgeschiedenis.

En nu vinden wij in het ons toegezonden Extranummer van de Indische-Mercuur daaromtrent zooveel en eene zoo groote verscheidenheid van gegevens, dat wij er zelfs van af moeten zien, er in ons blad een kort overzicht van te schrijven. De heer K heeft er zelfs aan gedacht om zijn werk ook voor de toekomst dienstbaar te maken en in een **Appendix** geeft hij niet alleen de aanvulling zijner berichten met hetgeen hem reeds van 1902 bekend is, maar dat deze volgens door een nog oningevulde bladzij, waarop die aanteekeningen door hen, die de zaak in 't bijzonder intresseert, kunnen worden voortgezet.

En toch is in dit zoo bijzonder volledig overzicht nog niet alles opgenomen, wat om te weten de moeite waard is. Wij kunnen den schrijver daarvan echter geen verwijt maken, want de O.-Indische kolenvelden, die wij bedoelen, hebben, hoewel ze eenige jaren in bewerking waren, nog geen kolen aan de markt gebracht.

Rondom de *Tjenako rivier*, een zijrivier van de *Indragiri* op de West-kust van Sumatra, dicht bij en nagenoeg tegenover Singapore, liggen uitgestrekte kolenvelden, die slechts op een flinke exploitatie wachten. Enkele jaren geleden is eene maatschappij begonnen met spoorweglijnen aan te leggen voor het vervoer der kolen naar een voor stoomschepen bereikbaar punt van de rivier en met het voor exploitatie gereed maken van enkele der kolenlagen, maar ze werkte met een te klein kapitaal, het eerste werk in een nog totaal te verkennen land kost veel geld, omdat men fouten maakt en.... de uitgestrekte kolenvelden, zoo gunstig gelegen voor de concurrentie op de kolenmarkt te Singapore en als het ware op Sumatra's westkust ons een vrijhaven belovende, die in de toekomst met Singapore zou kunnen wedijveren, liggen te wachten op ondernemende kapitalisten.

Wij geven toe, dat voor het Nederlandsch kapitaal de geschiedenis der Oost-Borneo-maatschappij niet opwekkend is, ook dáár zijn ernstige fouten gemaakt. Er rust een fatum op de particuliere exploitatie van steenkool in Ned-Indië! En zulks, terwijl de het minst gunstig gelegen onderneming de door den staat geexploiteerde ombilien-kolenmijnen volgens de statistieken met voordeel werken.

Wij zijn geen voorstanders van staats-exploitatie, maar in dit bijzonder geval is het ons een raadsel, dat van Rijkswege nimmer de aandacht is gevallen op de kolenvelden, die langs de *Tjenako-rivier* gelegen een zoo gunstige plaats hebben ten opzichte van het wereldverkeer.

En dat er, niettegenstaande het toenemend gebruik van „Liquid Fuel" (vloeibare brandstof) toch ook aan steenkolen nog groote behoefte zal blijven bestaan in de toekomst, dit kan men lezen op bldz. 39 van des heeren Kraay's overzicht, naar hij onder het hoofd *Vermoedelijke toekomstige wereld-comsumptie* een uittreksel geeft uit een te Londen verschijnend blad „The Cool-Merchant and schipper" van 11 Januari 1902.

In 1833 werd over de gansche wereld aan dien kool, totaal verbruikt **385** millioen tonnen.

Dat was in 1900 gestegen tot **760** millioen tonnen, eene vermeerdering dus van 52 percent, ging dit zoo voort dan zouden er in 1940 b.v. niet minder dan **1400** millioen ton steenkolen noodig zijn.

Waar moet dit alles van daan komen, zegt het blad?

En het noemt, *de vereenigde staten, Rusland, China, Canada* en *Australië* als de toekomstige productieplaatsen.

Ook ons *Oost-Indië* kan daarvan, gelooven wij, zijn deel krijgen.

Van de uitgevers de firma W. J. Thieme & Co. te Zutphen ontvingen wij ter aankondiging van een boek, dat al dadelijk door druk en uiterlijk tot lezen aanspoort. Het is geschreven door de welbekenden Dr. J. Groneman en draagt tot titel: **Op het Jang-Gebergte.**

Zij die de Indische litteratuur der laatste tijden hebben gevolgd, zullen zich zeker herinneren, hoe de tegenwoordige assistent-resident J. L. van Gennep enkele jaren geleden met verlof in Europa, krachtige pogingen heeft in het werk gesteld om door particulier initiatief met Regeeringsstem op het plateau van het in Oost-Java gelegen Jang- of Hjang-gebergte een Sanatorium gebouwd te krijgen.

Vele waren echter de bedenkingen tegen het plan ingebracht, waarvan de uitvoering met het oog op de hooge en afgezonderde ligging van 't plateau en 't moeielijke van den transport, al naarmate de ruimere of zuinigere inrichting op ruim 2 à 3½ millioen gulden werd geraamd. De ontwerper vond een warm medestander in Dr. J. Groneman, die beredeneerde en bewees, dat Regeering aan uitgespaarde verlofstraktementen voor zieken, die anders naar Europa zouden moeten en door minder lange afwezigheid uit den dienst van ambtenaren en officieren, het uitgegeven geld voor een te bouwen Sanatorium spoedig zou uitwinnen.

In dit boek nu heeft Dr. Groneman al zijne vroeger hierover geschreven artikelen verzameld en tot een aangenaam te lezen en leerrijk geheel gemaakt. Niet een dorre wetenschappelijke questie vindt men daarin behandeld, maar in den gezelligen trant, den schrijver eigen, geeft hij boeiende beschrijvingen van reizen in 't gebergte en prachtige natuurtafreelen. Hij leidt den lezer rond niet alleen op Java, maar voert hem ook mee naar Engelsch-Indië en naar Fransch-Indo-China om er Sanatoria te bezoeken in den trant, zooals wij er een op 't Hjang-gebergte zou willen zien verrijzen.

Wij kunnen het boek ter lezing gerust aanbevelen.

Inhoud van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië.

De Indische Gids, 24e jaarg. Juni 1902.

W. C. Nieuwenhuyzen: Het stelsel van voorziening in de materieele behoeften van den Staatsdienst in Indië en zijne toepassing bij het leger. — P. C. C. Hansen Jr.: Een decentralisatie-plan. — C. Spat: Veel besproken Werkwoordsvormen in het Maleisch. — D. A. Hooijer: Gemeente-instellingen in Ned.-Indië. — Varia: P. Jansz.: De spelling der Indische plaats- en andere namen. — Maandel. Revue van Brochures enz. — Koloniale Literatuur. — Wetenschap en Industrie. — S. Kalff: Een verloren „buitencomptoir" der O.-I. Comp.

Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië, jaarg. 1902, afl. 6.

Enklaar van Guerike: Voorstel om de kinine-fabricatie tot een staatsmonopolie te maken. — Dr. H. Kern: Het tweede deel van Aymonier's werk over Cambodja. — S. Kalff: Van weesjongen tot Gouverneur. — A. H. Berkhout: Het beheer der Gouvernements-Djatibosschen op Java. — P. J. Kooreman: Leestafel. — R. A. van Sandick: Varia, (Het nieuw ingestelde examen voor administratief ambtenaar en de bekoorlijkheden van den Indischen civielen dienst. — Jhr. O. van Beresteyn: Revue van Brochures, enz. — W. C. Muller: Bibliographie.

De Ingenieur, 17de jaarg. 1902. N°. 23.

Beschouwingen over de telegrafische verbindingen van Nederland met Ned. Oost-Indië (met kaart). — L. Dufour: Kabelschepen en kabelverbindingen in de Oost-Indische Koloniën.

Tijdschr. voor het Binnenl. Bestuur, Dl. XXII, (1902), afl. 5.

C. J. Hasselman: Het Palladium. Een Koloniaal-Historische dwaling. — J. P. W. Houtman: Staatsblad 1901. N°. 131. (Proef met pandhuizen in eigen beheer). — E. Frieswijk: Aanteekeningen betreffende den geographischen en etnographischen toestand van het eiland Tagoelandang (afd. Sangi en Talaut-eilanden. — Varia: V. Medicijnkist van den Controleur.

De Indische Mercuur, 25e jaarg. 1902, No. 23.

Het irrigatie-wezen in betrekking tot den economischen toestand op Java. — Het adres der bietsuikerfabrikanten in Nederland. — „Annual Report of the Government Mycologist and Director, 1901". — Cultuurproducten van Ceylon. — Haven te Soerabaja. — Besmetting van Koffieboomen. — Bruin-rot-ziekte in Cacao. — Compenseerende rechten van de Cartell-premiën der Duitsche en Oostenrijksche suiker. — Suikerproductie en invoer in Britsch-Indië. — Stoomvaartverbinding Java—China—Japan. — In het land der koppensnellers. — Nuttige handboeken. — De Amsterdamsche Bank. — De Dordtsche Petroleum Industrie-Mpij. en de Dordtsche Petroleum-Mpij — Maatschappij Suriname te 's Gravenhage. — Internationale Crediet- en Handelsvereeniging „Rotterdam". — Borneo-Sumatra-Maatschappij. — Koffie Cultuur-Mpij. „Soember Bokor."

Verzending O.-I. Mail.

VOOR DEN HAAG.

Amsterdam, Nederl.,	20 Juni	2 Juli	11.20 's av.
Rotterdam, Lloyd,	13 „	27 Juni	11.30 's av.
Genua, Nederland,	17 „	1 Juli	9.15 's av.
Marseille, Lloyd,		24 Juni	6.30 's av.
Marseille, Fr. dienst,	14 „	28 „	7.45 vm.
Brindisi, Eng. dienst,	20 „	4 Juli	1.— mid.
Napels, Duits. dienst,		23 Juni	9.45 's av.

Via Marseille: Suppletoire verzending van brieven, briefkaarten en aangeteekende stukken den dag volgende op den aangegeven maildag te 7.45 vm.

Via Napels: Suppletoire verzending den dag, volgende op den aangegeven maildag te 12, doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.

MAIL SURINAME.

Amsterdam, Nederl.,	14 Juni	30 Juni	11.20 's av.
Southampton, Eng.,		23 „	11.30 's av.
St. Nazaire. Fr.,		8 Juli	7.45 vm.

MAIL CURAÇAO.

Via Genua den 3n van elke maand, alleen op verzoek.
Elken Dinsdag en Vrijdag 6.30 's av. via Southampton en Queenstown en New-York.

MAIL CONGO.

Antwerpen den 18n Juni 7.24 's av.
Lissabon den 3n en den 18n van elke maand 8.19 m.

MAIL CANARISCHE EILANDEN.

(Teneriffe.)

Southampton. Elken Vrijdag 7.24 's av.
Liverpool. Elken Maandag 7.24 's av.

Vereeniging OOST en WEST
Afdeeling 's-Gravenhage.

Aan het **Bureau Heerengracht 4,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur, inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der 3de Commissie, den heer G. C. A. DE WITT, *de Perponcherstraat nº. 93.*

Een gep. Onderofficier O.-I. Leger voor incasseering, oppasser en huisbewaarder.

Een modiste die werk in Oost-Indië zoekt.

Een Dame die lessen geeft in Noorsch, Zweedsch, Duitsch en Italiaansch.

Drie jonge Dames voor Juffrouw van Gezelschap. Eene ook voor lectrice.

Een bekwame linnennaaister.

Gewezen Sergeant in W.-I. voor portier, looper of huisbewaarder; kan ook copieerwerk verrichten.

Twee jonge Dames die als Gouvernante of Bonne naar Indië willen.

Een Dame gew. onderwijzeres in Indië voor les geven aan of opvoeden van kinderen.

Een gegageerd Onderofficier der Genietroepen zoekt een betrekking voor loopend beheer; schrijfwerk of eene eenvoudige administratie; ook kantoorwerk in die richting.

Eene dame voor 't les geven aan spraakgebrekkigen.

Een Dame les geven in teekenen en portretschilderen.

Een geroutineerd boekhouder 5 jaren als zoodanig in een hotel te Parijs werkzaam. Is tevens correspondent in de moderne talen. Uitmuntende referentiën.

Eene Dame voor pianoles.

Een Heer voor administratieve betrekking of magazijnmeester.

Een Heer voor Corrector aan eene drukkerij.

Twee Dames voor waarnemen van een huishouden en naar Indiën gaan.

Twee Dames om bejaarde dame gezelschap te houden.

Een Dame zoekt plaatsing als Stenograaf, ook voor les geven.

Een jonge Dame zoekt een t'huis zonder salaris bij eene dame om deze in de avonduren gezelschap te houden; kan in 4 talen voorlezen en maakt muziek.

Twee Dames om met eene familie op reis te gaan; waarvan de ééne Hollandsch, Duitsch, Fransch en Engelsch spreekt, hebben veel gereisd.

Eene Juffrouw voor Depôthoudster.

Een bekwaam machinist machine bankwerker voor plaatsing in Oost- of West-Indië.

Een gew. O.-I. ambt. voor adm. betrekking.

Eene Dame v/h maken van fijne handwerken.

Een Dame voor administratieve betrekking.

Een jong Meisje en een jonge Weduwe om als kinderjuffrouw mede naar Indië te gaan.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.